TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2024. gada 14. martā*

Valsts pienākumu neizpilde – Direktīva 91/676/EEK – 3. panta 4. punkts – 5. panta 4. punkts – II pielikuma A daļas 2. un 5. punkts – II pielikuma B daļas 9. punkts – III pielikuma 1. punkta 2. un 3. apakšpunkts un 2. punkts – 5. panta 5. punkts – Ūdeņu aizsardzība pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti – Nitrātjutīgo zonu saraksta pārskatīšana – Rīcības programmās paredzētie obligātie pasākumi – Papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības

Lietā C-576/22

par prasību sakarā ar pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2022. gada 30. augustā cēlusi

Eiropas Komisija, ko pārstāv *C. Hermes* un *E. Sanfrutos Cano*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Spānijas Karalisti, ko pārstāv *A. Ballesteros Panizo*, pārstāvis,

atbildētāja,

TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], tiesneši P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*] (referents) un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – spāņu.

Spriedums

1 Eiropas Komisija savā prasības pieteikumā lūdz Tiesu atzīt, ka:

– nenosakot par jutīgām zonām *Comunidad de Castilla y León* (Kastīlijas un Leonas autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de Extremadura* (Estremaduras autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de Galicia* (Galisijas autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de Islas Baleares* (Baleāru salu autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de las Canarias* (Kanāriju salu autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad de Madrid* (Madrides autonomais apgabals, Spānija) un *Comunidad Valenciana* (Valensijas autonomais apgabals, Spānija) esošos sateces baseinus, kur satece notiek noteces veidā (virszemes ūdeņi) vai iesūcoties (gruntsūdeņi) (turpmāk tekstā – "sateces baseini"), attiecībā uz katru no šādām piesārņotajām mērījumu vietām:

  – Kastīlijas un Leonas autonomā kopiena: CA 0233006, 4300412, 4300169, 4300165, 4300141, 4300026, 4300113, 4300083, 4300178, 4300177, TA 55707002, 4300518, 4300164, 4300073, 4300191 un 4300173;

  – Estremaduras autonomā kopiena: TA 67714001, TA 62312004, TA 64812005, TA 59810001, TA 67714102, TA 67812004, 400581, TA 65312005, TA 72914003, TA 57510009, TA 57410002, TA 59611005, TA 65212006, TA 67514001, TA 59611006, TA 70413001, TA 70414002, TA 72914001, TA 72914002 un TA 62309002;

  – Galisijas autonomā kopiena: 14.RW.05.120, 14.RW.06.110, 14.RW.06.210, 14.RW.07.030, 14.RW.07.070, 14.RW.11.020, 14.RW.14.050, TW-54-10, TW-31-10, TW-31-20, TW-36-10, CW-10-10, CW-12-10, CW-16-10, CW-16-20, TW-36-20, TW-37-10, TW-37-20, TW-39-10, TW-39-20, TW-25-10, CW-49-10 un TW-25-05;

  – Baleāru Salu autonomā kopiena: 1801M1T 1, ES 53M0137, ES 53M1123, ES 53M1205, ES 53MA 082, ES 53MA 072, ES 53ME132, ES 53MA 19 un ES 53MA 042;

  – Kanāriju salu autonomā kopiena: ES 120ESBT 1210008, ES 120ESBT 1210016, S 120ESBT 1210040, ES 120ESBT 1210048, ES 120ESBT 1211048, S 120ESBT 1211056, ES 120ESBT 1211063, S 120ESBT 1211117 un ES 125ESBT 1250015;

  – Madrides autonomais apgabals: TA 53306002, TA 53306008, 13-05 un 07-09;

  – Valensijas autonomais apgabals: JU210, JU209 un JU202;

– neparedzot visus obligātos nepieciešamos pasākumus *Comunidad Autónoma de Aragón* (Aragonas autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha* (Kastīlijas-Lamančas autonomā kopiena, Spānija), Kastīlijas un Leonas autonomās kopienas, Estremaduras autonomās kopienas un Madrides autonomā apgabala rīcības programmās un

– neveicot papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības attiecībā uz nitrātu piesārņojumu, kas attiecas uz autonomajām kopienām, kurās ir augšupejoša piesārņojuma tendence jutīgo zonu mērījumu vietās, it īpaši Aragonas autonomajā kopienā, Kastīlijas-Lamančas autonomajā

kopienā, Kastīlijas un Leonas autonomajā kopienā un *Comunidad Autónoma de la Región de Murcia* (Mursijas reģiona autonomā kopiena, Spānija), un attiecībā uz eitrofikāciju – visā valstī,

Spānijas Karaliste nav izpildījusi Padomes Direktīvas 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti (OV 1991, L 375, 1. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regulu (EK) Nr. 1137/2008 (OV 2008, L 311, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Direktīva 91/676"), 3. panta 4. punktā, Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktā, lasot to kopsakarā ar tās II un III pielikumu, un šīs direktīvas 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Direktīvas 91/676 piektajā, sestajā, desmitajā un trīspadsmitajā apsvērumā ir noteikts:

"tā kā lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti ir galvenais difūza piesārņojuma avots, kas ietekmē Kopienas ūdeņus;

tā kā tādēļ, lai aizsargātu cilvēku veselību un dzīvos resursus un ūdens ekosistēmas un lai nodrošinātu citus likumīgus ūdens izmantošanas veidus, ir jāsamazina ūdens piesārņojums, ko rada vai ierosina lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un jānovērš turpmāka šāda piesārņošana; tā kā šajā nolūkā ir svarīgi paredzēt pasākumus attiecībā uz visu slāpekļa savienojumu glabāšanu un iestrādāšanu zemē un attiecībā uz dažām zemes apsaimniekošanas metodēm;

[..]

tā kā dalībvalstīm ir jāidentificē īpaši jūtīgās [jutīgās] zonas un jāizveido un jāievieš rīcības programmas, lai samazinātu ūdens piesārņojumu ar slāpekļa savienojumiem īpaši jūtīgās [jutīgās] zonās;

tā kā šādām rīcības programmām būtu jāiekļauj pasākumi, kas paredzēti tam, lai ierobežotu visu slāpekli saturošo mēslošanas līdzekļu iestrādāšanu zemē un, jo īpaši, lai noteiktu īpašus ierobežojumus kūtsmēslu lietošanai;

[..]

tā kā ir atzīts, ka dažās dalībvalstīs hidroģeoloģiskais stāvoklis ir tāds, ka var paiet daudzi gadi, līdz uzlabosies ūdens kvalitāte, pateicoties aizsardzības pasākumiem".

3 Šīs direktīvas 1. pantā ir noteikts:

"Šīs direktīvas mērķis ir:

– samazināt ūdens piesārņojumu, ko rada vai izraisa lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un

– novērst turpmāku šādu piesārņojumu."

4 Šīs pašas direktīvas 2. pantā ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

a) "gruntsūdens": ūdeņi, kas atrodas zem augsnes virsmas piesātinājuma zonā un ir tiešā saskarē ar augsni vai augsnes apakškārtu;

b) "saldūdens": dabā sastopams ūdens ar nelielu sāļu koncentrāciju, un parasti to uzskata par tādu, kas ir piemērots iegūšanai un apstrādei, lai ražotu dzeramo ūdeni;

c) "slāpekļa savienojums": jebkura slāpekli saturoša viela, izņemot gāzveida molekulāro slāpekli;

[..]

g) "kūtsmēsli": lauksaimniecības dzīvnieku ekskrementi vai pakaišu un lauksaimniecības dzīvnieku izdalīto ekskrementu maisījums, arī pārstrādātā veidā;

h) "iestrādāšana zemē": materiālu pievienošana zemei, izkliedējot uz zemes virsmas, ievadot zemē, ievietojot zem zemes virsmas vai sajaucot ar zemes virsējiem slāņiem;

i) "eitrofikācija": ūdens bagātināšanās ar slāpekļa savienojumiem, kas izraisa aļģu un augstāko augu formu paātrinātu augšanu, radot nevēlamus ūdens organismu līdzsvara un attiecīgā ūdens kvalitātes traucējumus;

j) "piesārņojums": lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa savienojumu tieša vai netieša izplūde ūdens vidē, kuras dēļ tiek apdraudēta cilvēku veselība, tiek kaitēts dzīvajiem resursiem un ūdens ekosistēmām, ainavai vai citiem likumīgiem ūdens izmantošanas veidiem;

k) "īpaši jūtīga [jutīga] zona": zemes, kas identificētas saskaņā ar 3. panta 2. punktu."

5 Šīs pašas direktīvas 3. pants ir formulēts šādi:

"1. Ūdeņus, ko ietekmē piesārņojums, un ūdeņus, ko varētu ietekmēt piesārņojums, ja netiek paredzēta darbība saskaņā ar 5. pantu, dalībvalstis identificē saskaņā ar I pielikumā izklāstītajiem kritērijiem.

2. Divu gadu laikā pēc šīs direktīvas paziņošanas dalībvalstis par īpaši jūtīgām [jutīgām] zonām nosaka visas pašu teritorijā zināmās zemes platības, kur nonāk saskaņā ar 1. punktu identificēti ūdeņi un kas sekmē piesārņojumu. Sešu mēnešu laikā tās paziņo Komisijai par šo sākotnēji pieņemto sarakstu.

[..]

4. Dalībvalstis attiecīgi pārskata, vajadzības gadījumā groza vai papildina pieņemto jūtīgo [jutīgo] zonu sarakstu vismaz reizi četros gados, lai ņemtu vērā pārmaiņas un faktorus, kas nebija paredzēti laikā, kad tika pieņemts sākotnējais saraksta variants. Par katru saraksta grozījumu vai papildinājumu tās informē Komisiju sešu mēnešu laikā.

5. Dalībvalstis ir brīvas no pienākuma noteikt īpaši jūtīgas [jutīgas] zonas, ja saskaņā ar šo direktīvu tās izveido un visā valsts teritorijā piemēro rīcības programmas, kas minētas 5. pantā."

6 Saskaņā ar Direktīvas 91/676 4. panta 1. punktu:

"Nolūkā nodrošināt vispārēju līmeni visu ūdeņu aizsardzībā pret piesārņojumu, četru gadu laikā pēc šīs direktīvas paziņošanas dalībvalstis:

a) izveido labas lauksaimniecības prakses kodeksu vai kodeksus, ko lauksaimnieki īsteno brīvprātīgi un kur jābūt noteikumiem, kas aptver vismaz II A pielikumā minētos punktus;

[..]."

7 Šīs direktīvas 5. pantā ir paredzēts:

"1. Divu gadu laikā pēc 3. panta 2. punktā minētās jūtīgo [jutīgo] zonu saraksta sākotnējās pieņemšanas vai viena gada laikā pēc katras 3. panta 4. punktā minētās saraksta papildināšanas 1. pantā noteikto mērķu īstenošanai dalībvalstis izveido rīcības programmas attiecībā uz noteiktajām īpaši jutīgajām zonām.

2. Rīcības programma var attiekties uz visām īpaši jūtīgajām [jutīgajām] zonām dalībvalsts teritorijā vai, ja dalībvalsts uzskata par vajadzīgu, dažādām īpaši jūtīgajām [jutīgajām] zonām vai to daļām var izveidot dažādas programmas.

3. Rīcības programmās ņem vērā:

a) pieejamos zinātniskos un tehniskos datus, galvenokārt par attiecīgo lauksaimnieciskas izcelsmes un citas izcelsmes slāpekļa piesārņojumu;

b) vides apstākļus attiecīgās dalībvalsts attiecīgajos reģionos.

4. Rīcības programmas īsteno četru gadu laikā pēc to izveidošanas, un tās veido šādi obligāti pasākumi:

a) III pielikumā uzskaitītie pasākumi;

b) pasākumi, ko dalībvalstis ir noteikušas labas lauksaimniecības prakses kodeksā(-os), kas izveidots(-i) saskaņā ar 4. pantu, izņemot tos, kurus aizstāj III pielikumā uzskaitītie pasākumi.

5. Bez tam saskaņā ar rīcības programmām dalībvalstis veic tādus papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības, kādas uzskata par vajadzīgām, ja sākumā vai atbilstīgi pieredzei, kas gūta rīcības programmu īstenošanā, izrādās, ka 4. punktā minētie pasākumi nebūs pietiekami 1. pantā noteikto mērķu sasniegšanai. Izvēloties šos pasākumus vai darbības, dalībvalstis ņem vērā to efektivitāti un izmaksas attiecībā pret citiem iespējamiem aizsargpasākumiem.

6. Dalībvalstis izstrādā un īsteno piemērotas uzraudzības un kontroles programmas, lai novērtētu saskaņā ar šo pantu izveidoto rīcības programmu efektivitāti.

Dalībvalstis, kas 5. pantu piemēro visā valsts teritorijā, izraudzītajās mērījumu vietās uzrauga nitrātu saturu ūdeņos (virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos), kas ļauj noteikt, kādā mērā ūdeņi ir piesārņoti ar lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātiem.

[..]"

8 Minētās direktīvas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Nolūkā noteikt īpaši jūtīgas [jutīgas] zonas un grozīt pieņemto īpaši jūtīgo [jutīgo] zonu sarakstu, dalībvalstis:

a) divu gadu laikā pēc šīs direktīvas paziņošanas vienu gadu kontrolē saldūdeņu nitrāta koncentrācijas:
   i) virszemes ūdeņu paraugu ņemšanas stacijās, kas noteiktas [Padomes] Direktīvas 75/440/EEK [(1975. gada 16. jūnijs) par dzeramā ūdens ieguvei paredzētā virszemes ūdens kvalitāti dalībvalstīs (OV 1975, L 194, 26. lpp.)] 5. panta 4. punktā, un/vai citās paraugu ņemšanas stacijās, kas raksturo dalībvalstu virszemes ūdeņus, vismaz reizi mēnesī un plūdu laikā biežāk;
   ii) paraugu ņemšanas stacijās, kas raksturo dalībvalstu gruntsūdeņu atradnes, regulāri un ņemot vērā [Padomes] Direktīvas 80/778/EEK [(1980. gada 15. jūlijs), kas attiecas uz cilvēku uzturam paredzētā ūdens kvalitāti (OV 1980, L 229, 11. lpp.),] noteikumus;

b) atkārto monitoringa programmu, kas minēta a) punktā, vismaz reizi četros gados, izņemot paraugu ņemšanas stacijas, kurās nitrātu koncentrācija visos iepriekšējos paraugos ir bijusi mazāka par 25 mg/l un kurās nav parādījies neviens jauns faktors, kas varētu palielināt nitrātu saturu, minētajā gadījumā monitoringa programma ir jāatkārto tikai reizi astoņos gados;

c) pārskata saldūdens virszemes ūdeņu, estuāra un piekrastes ūdeņu eitrofisko stāvokli reizi četros gados.

[..]"

9 Šīs pašas direktīvas 10. pants ir formulēts šādi:

"1. Dalībvalstis par četru gadu laikposmu pēc šīs direktīvas paziņošanas un par katru nākamo četru gadu laikposmu iesniedz Komisijai ziņojumu, kurā ir V pielikumā izklāstītā informācija.

2. Ziņojumu saskaņā ar šo pantu iesniedz Komisijai sešu mēnešu laikā pēc tā laikposma beigām, uz kuru ziņojums attiecas."

10 Saskaņā ar Direktīvas 91/676 11. pantu:

"Pamatojoties uz informāciju, kas saņemta saskaņā ar 10. pantu, Komisija sešu mēnešu laikā pēc ziņojumu saņemšanas no dalībvalstīm publicē kopsavilkuma ziņojumus un tos dara zināmus Eiropas Parlamentam un Padomei. Ņemot vērā direktīvas un jo īpaši III pielikuma noteikumu īstenojumu, Komisija līdz 1998. gada 1. janvārim iesniedz Padomei ziņojumu, attiecīgā gadījumā pievienojot priekšlikumus šīs direktīvas pārskatīšanai."

11 Šīs direktīvas I pielikuma "Kritēriji 3. panta 1. punktā minēto ūdeņu identificēšanai" A daļā ir noteikts:

"Ūdeņus, kas minēti 3. panta 1. punktā, identificē, izmantojot, *inter alia*, šādus kritērijus:

1) vai virszemes saldūdeņi, jo īpaši tie, ko izmanto vai paredzēts izmantot dzeramā ūdens ieguvei, satur vai varētu saturēt, ja netiek noteikti pasākumi saskaņā ar 5. pantu, nitrātus koncentrācijā, kas pārsniedz koncentrāciju, kas noteikta [Direktīvā 75/440];

2) vai gruntsūdeņi nitrātu saturs ir vai varētu būt vairāk par 50 mg/l, ja netiek noteikti pasākumi saskaņā ar 5. pantu;

3) vai ir konstatēts, ka dabīgie saldūdens ezeri, citas saldūdens krātuves, estuāra ūdeņi, piekrastes ūdeņi un jūras ūdeņi ir eitropiski [eitrofiski] vai var kļūt eitropiski [eitrofiski] tuvākā nākotnē, ja netiek noteikti pasākumi saskaņā ar 5. pantu."

12 Saskaņā ar minētās direktīvas II pielikumu "Labas lauksaimniecības prakses kodekss(-i)":

"A. Labas lauksaimniecības prakses kodeksā vai kodeksos, kas paredzēti tam, lai samazinātu piesārņojumu ar nitrātiem un lai ņemtu vērā apstākļus dažādos Kopienas reģionos, būtu jābūt noteikumiem, kas aptver elementus še turpmāk, ciktāl tie ir nozīmīgi:
1) laikposmi, kad mēslojuma iestrādāšana zemē ir nepiemērota;
2) nosacījumi mēslojuma iestrādāšanai zemē stāvās nogāzēs;

[..]

5. kūtsmēslu glabātuvju ietilpība un konstrukcija, jo īpaši pasākumi, kas paredzēti tam, lai novērstu ūdens piesārņojumu, kas rodas, ja šķidrumi, kas satur kūtsmēslus, un notekūdeņi no tādiem augu izcelsmes materiāliem kā, piemēram, skābbarība izplūst un iesūcas gruntsūdeņos un virszemes ūdeņos;

[..]

B. Dalībvalstis savā labas lauksaimniecības prakses kodeksā(-os) var iekļaut arī elementus še turpmāk:

[..]
9) mēslošanas plānu izstrāde katrai lauku saimniecībai atsevišķi un reģistru kārtošana attiecībā uz mēslojuma izmantojumu;

[..]."

13 Direktīvas III pielikums "Pasākumi, kas jāiekļauj 5. panta 4. punkta a) apakšpunktā minētajās rīcības programmās" ir formulēts šādi:

"1. Pasākumos iekļauj noteikumus attiecībā uz:

[..]

2) kūtsmēslu glabātuvju ietilpību; šai ietilpībai ir jāpārsniedz ietilpība, kas vajadzīga glabāšanai visilgāko laiku no periodiem, kad ir aizliegta mēslojuma iestrādāšana zemē īpaši jutīgajā zonā, ja vien kompetentajai iestādei nevar pierādīt, ka kūtsmēslu daudzums, kas pārsniedz faktisko glabātuves ietilpību, tiks aizvākts tā, [lai] netiek kaitēts videi;

3) ierobežojumu mēslojuma iestrādāšanai zemē, saskaņā ar labu lauksaimniecības praksi un ņemot vērā attiecīgās īpaši jutīgās zonas pazīmes, jo īpaši:
a) augsnes apstākļus, augsnes tipu un slīpumu;
b) klimatiskos apstākļus, nokrišņu daudzumu un apūdeņošanu;
c) zemes izmantojumu un lauksaimniecības praksi, jo īpaši augsekas sistēmas;

un kas pamatojas uz līdzsvaru starp:

i) kultūru paredzamo vajadzību pēc slāpekļa,

un

ii) slāpekli, ko kultūrām piegādā augsne un mēslošanas līdzekļi atbilstīgi:

– slāpekļa daudzumam augsnē brīdī, kad kultūras sāk to izmantot lielos daudzumos (daudzumi, kas palikuši pāri ziemas beigās),

– slāpekļa apgādei, pateicoties augsnē esošo organiskā slāpekļa rezervju tīrajai mineralizācijai,

– apgādei ar slāpekļa savienojumiem no kūtsmēsliem,

– apgādei ar slāpekļa savienojumiem no ķīmiskajiem un citiem mēslošanas līdzekļiem.

2. Šie pasākumi nodrošina, ka zemē iestrādāto kūtsmēslu daudzums gadā attiecībā uz katru lauku saimniecības vai ganāmpulka vienību, ieskaitot pašus dzīvniekus, nepārsniedz noteikto daudzumu uz hektāru.

Noteiktais daudzums uz hektāru ir mēslošanas līdzekļu daudzums, kas satur 170 kg N. [..]

[..]"

14 Direktīvas 91/676 V pielikumā "Informācija, kam jābūt ziņojumos saskaņā ar10. pantu" ir paredzēts:

"[..]

3. Saskaņā ar 6. pantu veiktā monitoringa iznākumu kopsavilkums ar to apsvērumu izklāstu, sakarā ar ko ir identificēta katra īpaši jutīgā zona un grozīts vai papildināts īpaši jutīgo zonu saraksts.

4. Saskaņā ar 5. pantu sagatavoto rīcības programmu kopsavilkums un jo īpaši:

[..]

c) papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības, kas veiktas saskaņā ar 5. panta 5. punktu;

[..]

e) dalībvalstu apsvērumi par aptuvenajiem termiņiem, kādos var sagaidīt, ka saskaņā ar 3. panta 1. punktu identificētie ūdeņi varētu reaģēt uz rīcības programmā paredzētajiem pasākumiem, kā arī norāde uz šo apsvērumu varbūtības līmeni."

Spānijas tiesības

15 Direktīva 91/676 Spānijas tiesību sistēmā tika transponēta ar 1996. gada 16. februāra *Real Decreto 261/1996, sobre protección de las aguas contra la contaminación producida por los nitratos procedentes de fuentes agrarias* (Karaļa dekrēts Nr. 261/1996 par ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti) (1996. gada 11. marta *BOE* Nr. 61, 9734. lpp.). Šis dekrēts tikmēr ir atcelts un aizstāts ar 2022. gada 18. janvāra *Real Decreto 47/2022, sobre protección de las aguas contra la contaminación difusa producida por los*

nitratos procedentes de fuentes agrarias (Karaļa dekrēts 47/2022 par ūdeņu aizsardzību pret difūzu piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti) (2022. gada 20. janvāra *BOE* Nr. 17, 5664. lpp.).

16 Turklāt visas autonomās kopienas, uz kurām Komisija atsaucas savā prasības pieteikumā, savas kompetences ietvaros ir pieņēmušas tiesisko regulējumu, lai izpildītu Direktīvā 91/676 paredzētos pienākumus.

Pirmstiesas procedūra

17 Komisija 2015. gada 3. jūlijā sāka izmeklēšanu ar atsauces numuru EU Pilot 7849/15/ENVI, lai pārbaudītu nitrātjutīgo zonu noteikšanu un attiecīgajās Spānijas rīcības programmās paredzētos pasākumus. Šī sākotnējā izmeklēšana tika uzsākta pēc Spānijas iestāžu saskaņā ar Direktīvas 91/676 10. pantu Komisijai nosūtītajā ziņojumā, kurā bija ietverta šīs direktīvas V pielikumā minētā informācija par laikposmu no 2008. līdz 2011. gadam, sniegtās informācijas izvērtēšanas.

18 Pēc tam, kad bija izvērtētas atbildes, ko Spānijas Karaliste bija sniegusi minētās iepriekšējās izmeklēšanas gaitā, kurā arī bija ņemta vērā informācija, kas ietverta nākamajā ziņojumā par 2012.–2015. gadu (turpmāk tekstā – "2012.–2015. gada ziņojums"), Komisija, uzskatot, ka no tās izriet, ka šīs dalībvalsts situācija neatbilst Direktīvā 91/676 paredzētajiem pienākumiem, nolēma uzsākt pret minēto dalībvalsti pārkāpuma procedūru.

19 2018. gada 9. novembrī Komisija nosūtīja Spānijas Karalistei brīdinājuma vēstuli, kurā tā pārmeta Spānijas Karalistei Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta un 5. panta 4.–6. punkta pārkāpumu.

20 Spānijas Karaliste uz šo brīdinājuma vēstuli atbildēja ar 2019. gada 21. februāra, 13. jūnija, 31. jūlija, 2. septembra un 17. oktobra, kā arī 2020. gada 13. februāra vēstulēm.

21 Tā kā šīs atbildes Komisiju nepārliecināja, tā 2020. gada 2. jūlijā izdeva argumentētu atzinumu, kurā tā paziņoja, ka Spānijas Karaliste nav izpildījusi brīdinājuma vēstulē minētajās tiesību normās paredzētos pienākumus.

22 Šajā argumentētajā atzinumā Komisija pieprasīja Spānijas Karalistei veikt vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu savus pienākumus trīs mēnešu laikā no šī argumentētā atzinuma saņemšanas dienas.

23 Spānijas Karaliste savus apsvērumus par minēto argumentēto atzinumu iesniedza ar 2020. gada 27. oktobra, kā arī 2021. gada 29. aprīļa, 26. maija, 25. jūnija un 5. jūlija vēstulēm.

24 Ņemot vērā šīs atbildes, Komisija uzskatīja, ka Spānijas Karaliste ir izbeigusi tai pārmesto pienākumu neizpildi attiecībā uz Direktīvas 91/676 5. panta 6. punktu. Savukārt, uzskatot, ka pienākumu neizpilde joprojām pastāv attiecībā uz tās pienākumiem saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta 4. punktu, kā arī 5. panta 4. un 5. punktu, Komisija 2022. gada 30. augustā cēla šo prasību.

Par prasību

25 Savas prasības pamatojumam Komisija izvirza trīs iebildumus par, pirmkārt, Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta pārkāpumu, otrkārt, šīs direktīvas 5. panta 4. punkta, skatot to kopā ar tās II un III pielikumu, pārkāpumu un, treškārt, minētās direktīvas 5. panta 5. punkta pārkāpumu.

26 Spānijas Karaliste lūdz prasību noraidīt.

Par pirmo iebildumu – Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta pārkāpumu

27 Ar pirmo iebildumu Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka, nenosakot par jutīgām zonām Kastīlijas un Leonas, Estremaduras, Galisijas, Baleāru salu, Kanāriju salu autonomajās kopienās un Madrides un Valensijas autonomajos apgabalos sateces baseinus, kur ūdens satece notiek noteces veidā (virszemes ūdeņi) vai iesūcoties (gruntsūdeņi) un kas atbilst katrai no šī sprieduma 1. punktā minētajām mērījumu vietām, Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā paredzētos pienākumus.

Par pieņemamību

28 Spānijas Karaliste atsaucas uz šī pirmā iebilduma nepieņemamību, pamatojoties uz to, ka, ņemot vērā Eiropas Savienības Tiesas statūtu 21. pantu, Tiesas Reglamenta 120. pantu un Tiesas judikatūru par šīm tiesību normām, Tiesa pasludināmajā spriedumā var lemt tikai par Komisijas formulētajiem prasījumiem. Taču iebildums par Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta neizpildi neesot viens no šiem prasījumiem, jo, lai gan tas ir pieminēts prasības pieteikuma motīvu daļā, Komisija to nav minējusi prasības pieteikuma 145. punktā ietvertajā prasījumu daļā. Šajā punktā Tiesai esot lūgts konstatēt nevis Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā, bet gan tās 4. panta 4. punktā paredzēto pienākumu neizpildi. Minētais iebildums tātad esot jāatzīst par nepieņemamu.

29 Šiem argumentiem nevar piekrist.

30 Pirmkārt, no prasības pieteikuma pamatojuma skaidri izriet, ka pirmā iebilduma mērķis ir panākt, ka tiek konstatēta Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta neizpilde, un ka prasības pieteikuma 145. punktā izdarītā atsauce uz šīs direktīvas 4. panta 4. punktu, kā Komisija to ir paskaidrojusi savā replikas rakstā, ir drukas kļūda. Turklāt minētās direktīvas 4. pantā ir tikai divi punkti. Otrkārt, lai gan ir taisnība, ka 2006. gada 15. jūnija spriedumā Komisija/Francija (C-255/04, EU:C:2006:401, 25. punkts), uz kuru Spānijas Karaliste ir atsaukusies savas iebildes par nepieņemamību pamatojumam, Tiesa ir nospriedusi, ka iebildums, kas ir minēts Komisijas prasības pieteikuma pamatojumā, bet nav iekļauts tās prasījumos, ir nepieņemams, tomēr ir jākonstatē, ka šajā gadījumā, neraugoties uz šo drukas kļūdu, iebildums, kura mērķis ir konstatēt Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta pārkāpumu, ir iekļauts Komisijas prasījumos.

31 Tādējādi Spānijas Karalistes izvirzītā iebilde par nepieņemamību ir jānoraida.

Par lietas būtību

– *Lietas dalībnieku argumenti*

32 Komisija norāda, ka pirmajā iebildumā minētajās mērījumu vietās savāktie ūdeņi Spānijas Karalistes atbilstoši Direktīvas 91/676 10. pantam iesniegtajos ziņojumos esot tikuši deklarēti kā piesārņoti ar nitrātiem vai ar tiem eitrofiski. Komisija uzskata, ka tātad pastāv pietiekamas norādes, lai konstatētu Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta pārkāpumu, ja vien Spānijas Karaliste attiecībā uz katru ūdens sateces baseinu, kas atbilst šīm mērījumu vietām, neiesniedz datus, kas pierādītu, ka lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti būtiski neveicina šo piesārņojumu.

33 Savā iebildumu rakstā Spānijas Karaliste apstrīd šo argumentāciju, uzsverot, ka Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde. Tā apgalvo, ka autonomās kopienas, uz kurām attiecas šis iebildums, esot izpildījušas savus no Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta izrietošos pienākumus saistībā ar jutīgo zonu noteikšanu vai ka minētais iebildums attiecoties uz zonām, kurās lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti būtiski nesekmē piesārņojumu, un līdz ar to nevarot tikt konstatēta šīs normas neizpilde.

34 Turklāt Spānijas Karaliste sniedz detalizētus apsvērumus par pirmajā iebildumā minētajām mērījumu vietām, tostarp šādus precizējumus.

35 Kas attiecas uz Estremaduras autonomo kopienu, tad šīs kopienas valdība 2022. gadā esot noteiktās jutīgās zonas sākusi pārskatīt vai attiecīgā gadījumā paplašināt. Katrā ziņā pieļaujamais lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātu koncentrācijas slieksnis neesot pārsniegts astoņās no pirmajā iebildumā minētajām šīs autonomās kopienas atkarīgajām mērījumu vietām. Līdz ar to nav nepieciešams noteikt šīm mērījumu vietām atbilstošus sateces baseinus kā jutīgās zonas.

36 Attiecībā uz Galisijas autonomo kopienu Spānijas Karaliste it īpaši norāda, ka attiecībā uz dažām mērījumu vietām, tostarp mērījumu vietām 14.RW.11.020 un 14.RW.14.050, tiek veiktas pārbaudes, lai noteiktu nitrātu piesārņojuma izcelsmi.

37 Attiecībā uz Baleāru salu autonomo kopienu Spānijas Karaliste uzsver, ka pašlaik notiek jutīgo zonu noteikšanas pārskatīšana un ka dekrēta projekts par jutīgo zonu noteikšanu ir vēlīnā apstrādes stadijā. Katrā ziņā neesot nepieciešams par "jutīgām zonām" noteikt sateces baseinus, kas atbilst piecām no šīs autonomās kopienas atkarīgajām mērījumu vietām, jo attiecīgie ūdeņi vairs neesot uzskatāmi par piesārņotiem, kā tas izrietot no Komisijai atbilstoši Direktīvas 91/676 10. pantam nosūtītā ziņojuma attiecībā uz laikposmu no 2016. līdz 2019. gadam (turpmāk tekstā – "2016.–2019. gada ziņojums").

38 Arī attiecībā uz Madrides autonomo apgabalu nevarot tikt konstatēts nekāds Direktīvas 91/676 3. panta 4. punkta pārkāpums. It īpaši attiecībā uz pasākuma TA 53306008 mērījumu vietu esot ticis norādīts, ka piesārņojums, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, 2021. gadā tika samazināts līdz maksimāli 17 %.

39 Attiecībā uz Valensijas autonomo apgabalu Spānijas Karaliste apgalvo, ka sateces baseini, kas atbilst šajā prasībā norādītajām mērījumu vietām, ar šī apgabala valdības 2022. gada 10. jūnijā pieņemto dekrētu ir noteikti kā jutīgas zonas.

40 Savā replikas rakstā Komisija sniedz šādus precizējumus.

41 Pirmkārt, attiecībā uz sešpadsmit mērījumu vietām, kas ir atkarīgas no Kastīlijas un Leonas autonomās kopienas, no Spānijas Karalistes iebildumu raksta izrietot, ka sateces baseinus, kas atbilst šīm mērījumu vietām, nav nepieciešams noteikt par jutīgām zonām.

42 Otrkārt, attiecībā uz trim no deviņām mērījumu vietām, kas ir atkarīgas no Kanāriju salu autonomās kopienas, Komisija norāda, ka no Spānijas Karalistes iebildumu rakstā sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pienākumu neizpilde ir novērsta. Attiecībā uz divām citām mērījumu vietām Komisija, ņemot vērā šos paskaidrojumus, uzskata, ka arī šīm mērījumu vietām atbilstošos sateces baseinus nav nepieciešams noteikt par jutīgām zonām.

43 Attiecībā uz atlikušajām četrām mērījumu vietām Komisija norāda, ka Spānijas Karaliste savā iebildumu rakstā būtībā ir paskaidrojusi, ka šajās mērījumu vietās konstatētā nitrātu koncentrācija nav lauksaimnieciskas izcelsmes, bet gan rodas no kanalizācijas un septiskajām tvertnēm. Lai gan šis skaidrojums katrā ziņā neizslēdz iespēju, ka lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti būtiski veicina piesārņojumu, tomēr, ja nav citu pierādījumu, kas pierādītu šādu būtisku veicināšanu, būtu jāpieņem, ka šīm paraugu ņemšanas vietām atbilstošie sateces baseini netiek noteikti kā jutīgas zonas.

44 Treškārt, attiecībā uz Estremaduras autonomo kopienu Komisija atzīst, ka, ņemot vērā Spānijas Karalistes iebildumu rakstā sniegto informāciju, sateces baseini, kas atbilst 8 no pirmajā iebildumā minētajiem 20 mērījumu vietām, faktiski nav jānosaka par jutīgām zonām. Attiecībā uz atlikušajām 12 mērījumu vietām, proti, mērījumu vietu TA 67714001, TA 62312004, TA 67714102, TA 67812004, TA 65312005, TA 72914003, TA 65212006, TA 67514001, TA 70414002, TA 72914001, TA 72914002 un TA 62309002, Komisija atkārto savu pārmetumu, ka Spānijas iestādes nav paskaidrojušas, kāpēc sateces baseini, kas atbilst šīm mērījumu vietām, nav tikuši noteikti kā jutīgas zonas.

45 Ceturtkārt, kas attiecas uz Galisijas autonomo kopienu, attiecībā uz 21 no 23 mērījumu vietām, kas minētas prasības pieteikuma pirmajā iebildumā, Komisija atzīst, ka no Spānijas Karalistes sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka nav nepieciešams noteikt šīm mērījumu vietām atbilstošos sateces baseinus kā jutīgās zonas.

46 Attiecībā uz atlikušajām divām mērījumu vietām, proti, mērījumu vietām 14.RW.11.020 un 14.RW.14.050, Komisija uzskata, ka šīm mērījumu vietām atbilstošie sateces baseini ir jānosaka par jutīgām zonām, jo nevar izslēgt, ka šajās vietās izmērīto piesārņojumu ir izraisījuši lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti.

47 Turklāt Komisija atsaucas uz piecpadsmit citām mērījumu vietām, kas ir atkarīgas no Galisijas autonomās kopienas, proti, mērījumu vietām NO01880006, NO03010003, 14.RW.12.020, 14.RW.05.060, 14.RW.10.020, 14.RW.11.060, 14.RW.11.070, 14.RW.11.040, 14.RW.10.030, 14.RW.11.080, 14.RW.12.030, 14.RW.12.110, 14.RW.14.040, 14.RW.14.060 un 14.RW.05.090, kuru līmenī esot konstatēta eitrofikācija. Tādējādi, pēc šīs iestādes domām, arī šīm mērījumu vietām atbilstošie sateces baseini būtu jānosaka par jutīgām zonām.

48 Piektkārt, attiecībā uz Baleāru salu autonomo kopienu Komisija paskaidro, ka no Spānijas Karalistes iebildumu rakstā ietvertās informācijas izriet, ka nav jānosaka par jutīgām zonām sateces baseini, kas atbilst piecām no deviņām pirmajā iebildumā minētajām mērījumu vietām.

49 Attiecībā uz atlikušajām četrām mērījumu vietām, proti, mērījumu vietām 1801M1T 1, ES 53M0137, ES 53M1123 un ES 53M1205, Komisija uzskata, ka Spānijas Karaliste ir atzinusi, ka pirmais iebildums attiecībā uz tām ir pamatots.,

50 Sestkārt, Komisija norāda: kas attiecas uz trim no četrām pirmajā iebildumā attiecībā uz Madrides autonomo apgabalu minētajām mērījumu vietām Spānijas Karaliste ir iesniegusi pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, vai nu ka konstatētais piesārņojums nav radies lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātu dēļ, vai arī ka pašreizējās jutīgās zonas aptver visus attiecīgos sateces baseinus.

51 Attiecībā uz atlikušo mērījumu vietu šajā kopienā, proti, mērījumu vietu TA 53306008, Komisija uzskata, ka Spānijas Karalistes argumentācija, saskaņā ar kuru lauksaimniecības radītais spiediens uz ūdeņiem, uz kuriem attiecas šī mērījumu vieta, esot ievērojami samazinājies, 2021. gadā sasniedzot maksimālo 17 % likmi, nevar tikt pieņemta. Minētajā mērījumu vietā esot reģistrēta eitrofikācija gan attiecībā uz laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam, gan attiecībā uz laikposmu no 2016. līdz 2019. gadam, un 17 % devums piesārņojumā, lai arī ierobežots, nekādā ziņā nevarot tikt uzskatīts par niecīgu.

52 Septītkārt, attiecībā uz mērījumu vietām JU210, JU209 un JU202, kas ir atkarīgas no Valensijas autonomā apgabala, Komisija, lai gan atzīstot, ka pienākumu neizpilde ir tikusi novērsta ar šī apgabala valdības 2022. gada 10. jūnijā pieņemto dekrētu, uzsver, ka attiecīgo jutīgo zonu noteikšana tika veikta pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

53 Savā atbildes rakstā uz repliku Spānijas Karaliste attiecībā uz replikas rakstā minētajām divpadsmit mērījumu vietām, kas ir atkarīgas no Estremaduras autonomās kopienas, apgalvo, ka, tā kā šajā stadijā nav datu, kas pierādītu lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātu būtisku ietekmi uz piesārņojumu, Komisijai būtu jāpiekrīt tam, ka sateces baseini, kas atbilst šīm mērījumu vietām, netiek noteikti kā jutīgas zonas, tāpat kā tas ir gadījumā ar tās nostāju attiecībā uz Kanāriju salu autonomo kopienu.

54 Spānijas Karaliste uzskata, ka attiecībā uz Galisijas autonomo kopienu tas pats attiecas uz divām prasības pieteikumā minētajām mērījumu vietām, saistībā ar kurām Komisija savā replikas rakstā ir uzturējusi savu pirmo iebildumu.

55 Kas attiecas uz divām papildu mērījumu vietām, ko attiecībā uz šo autonomo kopienu šī iestāde ir minējusi savā replikas rakstā, Komisijas nostāja neesot skaidra un nitrāta rādījumi nekad neesot pārsnieguši 25 mg/l. Katrā ziņā šīs mērījumu vietas neesot minētas prasības pieteikuma prasījumos. Līdz ar to neesot pamata konstatēt pienākumu neizpildi attiecībā uz tām.

56 Attiecībā uz Baleāru salu autonomo kopienu Spānijas Karaliste apgalvo, ka 2023. gada 27. martā šī autonomā kopiena pieņēma un publicēja dekrētu par jutīgo zonu noteikšanu, tostarp par sateces baseiniem, kas atbilst četrām Komisijas replikas rakstā minētajām mērījumu vietām.

57 Attiecībā uz Madrides autonomo apgabalu Spānijas Karaliste atgādina, ka nesenā lēmumā par atkāpi, kas pieprasīta saskaņā ar Direktīvu 91/676, proti, Komisijas Īstenošanas lēmumā (ES) 2022/2069 (2022. gada 30. septembris), ar ko Nīderlandei piešķir atkāpi, ko tā pieprasījusi atbilstīgi Direktīvai 91/676 (OV 2022, L 277, 195. lpp.), šī iestāde ir uzskatījusi, ka, "lai lauksaimniecības nozares devums barības vielu izraisītajā piesārņojumā [būtu] būtisks, [tam jāveido] vairāk nekā 19 % no kopējās barības vielu radītās slodzes". Tādējādi šī sprieduma 51. punktā minētais 17 % devums piesārņojuma veicināšanā nevar tikt kvalificēts kā "būtisks".

– *Tiesas vērtējums*

– Par mērījumu vietām, kuras Komisija vairs nav minējusi savā replikas rakstā

58 No Komisijas replikas raksta izriet, ka, ņemot vērā Spānijas Karalistes iebildumu rakstā sniegto informāciju, tā atzīst, ka par jutīgām zonām nav jānosaka sateces baseini, kas atbilst 62 no 84 prasības pieteikumā minētajām mērījumu vietām, ieskaitot visas mērījumu vietas, kas ir atkarīgas no Kastīlijas un Leonas autonomās kopienas un Kanāriju salu autonomās kopienas, un ka tā vairs neprasa konstatēt pienākumu neizpildi šajā sakarā.

59 Šādos apstākļos pirmais iebildums ir jānoraida tiktāl, ciktāl ar to Komisija pārmet Spānijas Karalistei, ka tā nav noteikusi par jutīgām zonām šīm 62 mērījumu vietām atbilstošos sateces baseinus.

– Par papildu mērījumu vietām, kas nav minētas pieteikumā par lietas ierosināšanu

60 Replikas raksta pamatojumā Komisija apgalvoja, ka sateces baseini, kas atbilst piecpadsmit no Galisijas autonomā apgabala atkarīgām mērījumu vietām un kuri nebija minēti pieteikumā par lietas ierosināšanu izvirzītajos prasījumos, bija jānosaka kā jutīgas zonas.

61 Šajā ziņā jāatgādina – kā izriet no Tiesas Reglamenta 127. panta 1. punkta –, ka tiesvedības laikā nav atļauts izvirzīt jaunus pamatus, izņemot gadījumus, kad tie ir saistīti ar tādiem tiesiskiem un faktiskiem apstākļiem, kas ir kļuvuši zināmi iztiesāšanas laikā. Komisija nav nedz norādījusi, nedz pierādījusi, ka šis pēdējais minētais izņēmums varētu pamatot strīda priekšmeta paplašināšanu.

62 Tādējādi pirmais iebildums ir jānoraida kā nepieņemams, ciktāl tas attiecas uz šīm piecpadsmit papildu mērījumu vietām.

– Par citām mērījumu vietām

63 Attiecībā uz pārējām 22 pieteikumā par lietas ierosināšanu minētajām mērījumu vietām ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesvedībā sakarā ar pienākumu neizpildi Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde un jāiesniedz Tiesā pierādījumi, kas ir vajadzīgi šīs pienākumu neizpildes fakta pārbaudei, un šī iestāde nevar vienīgi pamatoties uz kaut kādu pieņēmumu. Tikai tad, ja Komisija ir iesniegusi pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, ka pastāv apgalvotā pienākumu neizpilde, dalībvalstij pēc būtības un detalizēti ir jāapstrīd iesniegtie pierādījumi un no tiem izrietošās sekas (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 24. jūnijs, Komisija/Spānija (Donjanas dabas teritorijas noplicināšanās), C-559/19, EU:C:2021:512, 46. un 47. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

64 Atbilstoši Direktīvas 91/676 3. panta 2. punktam dalībvalstis divu gadu laikā pēc šīs direktīvas izziņošanas par īpaši jutīgām zonām nosaka visas to teritorijā zināmās zonas, kurās nonāk “ūdeņ[i], ko ietekmē piesārņojums” vai “ko varētu ietekmēt piesārņojums”, šī 3. panta 1. punkta izpratnē un kuras veicina piesārņojumu.

65 Saskaņā ar Direktīvas 91/676 3. panta 1. punktu “ūdeņus, ko ietekmē piesārņojums” vai “ko varētu ietekmēt piesārņojums”, šīs tiesību normas izpratnē definē saskaņā ar šīs direktīvas I pielikumā izklāstītajiem kritērijiem. Tādējādi no minētās direktīvas 3. panta 1. punkta, lasot to kopā ar tās I pielikumu, izriet, ka dalībvalstīm ir jādefinē kā “ūdeņ[i], ko ietekmē piesārņojums” vai “ko

varētu ietekmēt piesārņojums", visi virszemes saldūdeņi un gruntsūdeņi, kas satur vai varētu saturēt nitrātu saturu, kurš pārsniedz šajā pielikumā norādītās koncentrācijas, kā arī ūdeņi, kuri ir vai var kļūt eitrofiski.

66 Šajā ziņā, kā Tiesa jau ir lēmusi, tam, lai ūdeņus uzskatītu par tādiem, " ko varētu ietekmēt piesārņojums", it īpaši Direktīvas 91/ 676 3. panta 1. punkta izpratnē, un tam, lai, piemērojot minētās direktīvas 3. panta 2. punktu, tiktu uzlikts par pienākumu tos atzīt par jutīgu zonu, nav katrā ziņā nepieciešams, lai vienīgi lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa savienojumi veicinātu piesārņojumu. Ir pietiekami, ka tie to būtiski veicina (spriedums, 2015. gada 23. aprīlis, Komisija/Grieķija, C-149/14, EU:C:2015:264, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

67 Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums, pirmkārt, vismaz reizi četros gados pārskatīt un vajadzības gadījumā grozīt vai papildināt šīs direktīvas 3. panta 2. punktā minēto to jutīgo zonu sarakstu, no kurām ūdeņi nonāk ūdeņos, kuri noteikti saskaņā ar minētās direktīvas 3. panta 1. punktu, un kuras veicina nitrātu piesārņojumu, lai ņemtu vērā izmaiņas un faktorus, kas nebija paredzēti iepriekšējās noteikšanas laikā, un, otrkārt, sešu mēnešu laikā paziņot Komisijai par jebkādu minētā saraksta pārskatīšanu vai papildinājumu.

68 Šajā gadījumā, lai gan Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā, kurā ir vienīgi noteikts dalībvalstu pienākums izpildīt tajā paredzētos pienākumus savlaicīgi un vismaz reizi četros gados, nav precizēts, kurā brīdī un kādos apstākļos šāda pārskatīšana ir jāveic, ir jākonstatē, ka Spānijas Karaliste neapstrīd Komisijas argumentāciju, saskaņā ar kuru būtībā šai dalībvalstij bija pienākums izpildīt šajā tiesību normā paredzētos pienākumus attiecībā uz sateces baseiniem, kas atbilst prasībā minētajām mērījumu vietām, jo šo mērījumu vietu līmenī savāktie ūdeņi Spānijas iestāžu atbilstoši Direktīvai 91/676 iesniegtajos ziņojumos bija deklarēti kā piesārņoti vai eitrofiski, tā kā paraugu ņemšana no minētajām mērījumu vietām bija pierādījusi vai nu to, ka virszemes saldūdeņos un gruntsūdeņos, ko ietekmē šie sateces baseini, nitrātu koncentrācija ir vai draud kļūt lielāka par šīs direktīvas I pielikumā paredzēto, vai arī, ka šie ūdeņi ir eitrofiski vai tādi var kļūt tuvākā nākotnē.

69 Spānijas Karaliste neapstrīd arī to, ka pārējās 22 mērījumu vietās savāktie ūdeņi tādējādi bija piesārņoti vai eitrofēti ar nitrātiem.

70 Tomēr, kā atgādināts šī sprieduma 66. punktā, sateces baseina, kas atbilst noteiktai mērījumu vietai, noteikšana par jutīgo zonu ir nepieciešama tikai tad, ja šajā mērījumu vietā konstatētie lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa savienojumi būtiski veicina piesārņojumu ar nitrātiem. Tā kā Spānijas Karaliste apstrīd, ka tas tā būtu, saskaņā ar šī sprieduma 63. punktā minēto judikatūru Komisijai attiecībā uz šīm mērījumu vietām ir jāpierāda šāda būtiska devuma šādā piesārņošanā esamība vai vismaz jāiesniedz papildu pierādījumi, kas ļautu izdarīt šādu konstatējumu.

71 Attiecībā uz 14 no atlikušajām 22 mērījumu vietām, kas atrodas Estremaduras autonomajā kopienā un Galisijas autonomajā kopienā, Komisija nav nedz pierādījusi, ka lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa savienojumi būtiski veicina piesārņojumu ar nitrātiem, kuru klātbūtne ir konstatēta šajās mērījumu vietās, nedz sniegusi pierādījumus, kas ļautu pierādīt, ka pastāv šādas sekas, kuras Spānijas Karaliste apstrīd. Komisija būtībā ir tikai apgalvojusi, ka Spānijas Karaliste nav sniegusi pietiekamus paskaidrojumus attiecībā uz šīm mērījumu vietām.

72 Šādos apstākļos pirmais iebildums ir jānoraida, ciktāl ar to Spānijas Karalistei tiek pārmests, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā paredzētos pienākumus, nenosakot par jutīgām zonām sateces baseinus, kas atbilst šīm četrpadsmit mērījumu vietām.

73 Attiecībā uz mērījumu vietām 1801M1T 1, ES 53M0137, ES 53M1123 un ES 53M1205, kas ir atkarīgas no Baleāru salu autonomās kopienas, ir jānorāda, ka savā iebildumu rakstā Spānijas Karaliste vienīgi norāda, ka pašlaik notiek jutīgo zonu pārskatīšana un ka dekrēta projekts par jutīgo zonu noteikšanu ir vēlīnā stadijā.

74 Lai gan Spānijas Karaliste savā atbildes rakstā uz repliku norāda, ka Baleāru salu autonomā kopiena 2023. gada 27. martā ir pieņēmusi un publicējusi dekrētu par jutīgo zonu noteikšanu, ieskaitot šīm četrām mērījumu vietām atbilstošos sateces baseinus, ir jākonstatē, ka šis fakts papildus tam, ka tas apstiprina, ka attiecīgās zonas patiešām bija jānosaka kā jutīgas zonas, ir pieņemts pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

75 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka pienākumu neizpildes esamība ir jāvērtē atkarībā no situācijas dalībvalstī, kāda tā bija, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam termiņam, un ka pēc tam sekojošās izmaiņas Tiesa nevar ņemt vērā (spriedums, 2022. gada 28. aprīlis, Komisija/Bulgārija (Jūras stratēģiju atjaunināšana), C-510/20, EU:C:2022:324, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

76 No tā izriet, ka pirmais iebildums ir jāapmierina, ciktāl ar to Komisija pārmet Spānijas Karalistei, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā paredzētos pienākumus, nenosakot par jutīgām zonām sateces baseinus, kas atbilst šī sprieduma 73. punktā minētajām četrām mērījumu vietām.

77 Šādi paši apsvērumi attiecas uz mērījumu vietām JU210, JU209 un JU202, kas ir atkarīgas no Valensijas autonomā apgabala. Spānijas Karaliste šajā ziņā vienīgi norāda, ka šīm mērījumu vietām atbilstošie sateces baseini ar dekrētu, ko šī autonomā apgabala valdība pieņēma 2022. gada 10. jūnijā, proti, pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, tika noteikti kā jutīgas zonas.

78 Visbeidzot, attiecībā uz mērījumu vietu TA 53306008, kas ir atkarīga no Madrides autonomā apgabala, Spānijas Karaliste būtībā apgalvo, ka lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa savienojumu devums piesārņošanā ir ievērojami samazinājies, 2021. gadā sasniedzot maksimālo 17 % likmi. Kā Komisija ir norādījusi savā replikas rakstā, Tiesa 2005. gada 22. septembra spriedumā Komisija/Beļģija (C-221/03, EU:C:2005:573, 86. un 87. punkts) jau ir nospriedusi, ka šāds devums 17 % apmērā ir būtisks šī sprieduma 66. punktā minētās judikatūras izpratnē.

79 Attiecībā uz Spānijas Karalistes argumentu, kas izvirzīts tās atbildes rakstā uz repliku un ir par to, ka nesenā lēmumā par atkāpi, kas pieprasīta, piemērojot Direktīvu 91/676, Komisija ir uzskatījusi, ka, lai lauksaimnieciskas izcelsmes slāpekļa savienojumu devums piesārņojuma veicināšanā būtu būtisks, tam būtu jāpārsniedz 19 % no piesārņojuma, pietiek konstatēt, ka šāds Komisijas vērtējums katrā ziņā nevar būt saistošs Tiesai, kad tai pašai ir jānovērtē šāda devuma piesārņojuma veicināšanā būtiskais raksturs.

80 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka pirmais iebildums ir pamatots, ciktāl Komisija Spānijas Karalistei pārmet, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā paredzētos pienākumus, jo šī dalībvalsts nav noteikusi par jutīgām zonām sateces baseinus, kas atbilst mērījumu vietām 1801M1T 1, ES 53M0137, ES 53M1123 un ES 53M1205, kas ir atkarīgas no

Baleāru salu autonomās kopienas, mērījumu vietām JU210, JU209 un JU202, kas ir no atkarīgas Valensijas autonomā apgabala, un mērījumu vietai TA 53306008, kas ir atkarīga no Madrides autonomā apgabala.

Par otro iebildumu – Direktīvas 91/676 5. panta 4. punkta pārkāpumu

81 Ar savu otro iebildumu Komisija lūdz Tiesu konstatēt, ka Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktā, to lasot kopā ar šīs direktīvas II un III pielikumu, paredzētos pienākumus, jo tā noteikta skaita autonomo kopienu rīcības programmās nav paredzējusi visus nepieciešamos obligātos pasākumus.

82 Šis iebildums ir iedalīts trīs daļās, no kurām pirmā attiecas uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas un Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu rīcības programmām, otrā – uz Estremaduras autonomās kopienas rīcības programmu un trešā – uz Madrides autonomā apgabala rīcības programmu.

Par pirmo daļu, kas attiecas uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas un Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu rīcības programmām

– *Lietas dalībnieku argumenti*

83 Attiecībā uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas un Kastīlijas un Leonas autonomajām kopienām Komisija savā prasības pieteikumā norāda, ka šo autonomo kopienu rīcības programmās nav Direktīvas 91/676 II pielikuma A daļas 2. punktā paredzēto nepieciešamo obligāto pasākumu attiecībā uz nosacījumiem mēslojuma iestrādāšanai zemē stāvās nogāzēs, jo šajās rīcības programmās ietvertie pasākumi ir mazāk stingri nekā ieteikumi, kas ietverti 2011. gadā publicētajā pētījumā, kura nosaukums ir "Recommendations for establishing Action Programmes under Directive 91/676/EEC concerning the protection of waters against pollution d by nitrates from agricultural sources" (Ieteikumi par rīcības programmu ieviešanu saskaņā ar Direktīvu 91/676/EEK attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, turpmāk tekstā – "zinātniskais pētījums").

84 Zinātniskajā pētījumā attiecībā uz mēslojuma iestrādāšanu augsnē stāvās nogāzēs esot ieteikts:

– kombinēt mēslošanas līdzekļu un kūtsmēslu izmantošanu augsnē stāvās nogāzēs, kuru slīpums pārsniedz 2 %, ar piesardzības pasākumiem, piemēram, tiešu iestrādāšanu (kontūrlīniju lauksaimniecība nogāzēs), ievadīšanu zemē, ilggadīgiem stādījumiem, terasēm, platām nemēslotām buferjoslām utt.;

– aizliegt kūtsmēslu un N un P mēslošanas līdzekļu [slāpekli vai fosforu saturošu mēslošanas līdzekļu] iestrādāšanu zemē papuvē ar nogāzēm, kuru slīpums pārsniedz 8 %, un jo īpaši ar nogāzēm, kas ir garākas par 100 metriem;

– aizliegt kūtsmēslu un mēslošanas līdzekļu N un P iestrādāšanu zemē un zem augsnes (ievadīšana zemē, iestrādāšana) visās augsnēs ar nogāzēm, kuru slīpums pārsniedz 15 %, un jo īpaši ar nogāzēm, kas ir garākas par 100 metriem (mēslojuma un kūtsmēslu iestrādes aizliegums).

85 Šajā ziņā Komisija, gan atzīstot, ka šim pētījumam nav juridiski saistoša spēka un ka tas nav vienīgais derīgais zinātniskais kritērijs, lai novērtētu, vai dalībvalstis ir nodrošinājušas pareizu Direktīvas 91/676 transponēšanu savās attiecīgajās tiesību sistēmās, atgādina, ka saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 3. punktu rīcības programmās ir jāņem vērā "pieejamie zinātniskie un tehniskie dati". Zinātniskais pētījums esot daļa no šiem datiem, un Spānijas Karaliste neesot iesniegusi citus zinātniskus datus, lai pamatotu, ka mazāk stingri pasākumi nekā šajā pētījumā paredzētie būtu pietiekami, lai sasniegtu minētajā direktīvā noteiktos mērķus.

86 Iebildumu rakstā Spānijas Karaliste būtībā apgalvo, ka zinātnisko pētījumu nevar uzskatīt par vienīgo Direktīvas 91/676 pareizas transponēšanas novērtēšanas kritēriju un tas nevar tikt atzīts par juridiski saistošu. Turklāt tā apgalvo, ka, lai gan šīs direktīvas 11. pantā ir paredzēta tikai Komisijas iespēja iesniegt priekšlikumus minētās direktīvas pārskatīšanai, šī iestāde, izmantojot zinātnisko pētījumu kā vienīgo rīcības programmu novērtēšanas kritēriju, vēlas ieviest papildu pienākumus dalībvalstīm, kuru dēļ faktiski būtu jāgroza šī pati direktīva. Tomēr dažādās teritorijās, uz kurām attiecas pieteikums par lietas ierosināšanu, pastāvot rīcības programmas, kas atbilstot šīs direktīvas prasībām.

87 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu Spānijas Karaliste apgalvo, ka vienīgais Komisijas izteiktais pārmetums ir saistīts ar to, ka šīs autonomās kopienas rīcības programmā attiecībā uz nogāzēm paredzētie pasākumi nav tik stingri kā tie, kas minēti zinātniskajā pētījumā. Komisija neesot sniegusi nevienu pierādījumu, kas ļautu apgalvot, ka šī rīcības programma neatbilst Direktīvas 91/676 5. panta 4. punkta prasībām, jo šajā tiesību normā neesot noteikts konkrēts skaitlis, uz kuru Komisija varētu balstīties.

88 Spānijas Karaliste uzskata, ka šie paši apsvērumi attiecas uz Kastīlijas-Lamančas autonomo kopienu. Turklāt šī autonomā kopiena esot grozījusi savu rīcības programmu ar 2020. gada 28. septembrī izdotu rīkojumu, ar kuru tai esot pievienoti noteikumi par apgādi ar slāpekļa mēslojumu nogāzēs. Šos grozījumus Kastīlijas-Lamančas autonomā kopiena esot veikusi, pamatojoties uz Navarras autonomās kopienas iesniegto rīcības programmas projektu, attiecībā uz kuru Komisija savā argumentētajā atzinumā esot uzskatījusi, ka tas atbilst no Direktīvas 91/676 5. panta 4. punkta izrietošajiem pienākumiem. Tāpēc būtu loģiski uzskatīt, ka Kastīlijas-Lamančas autonomās kopienas šādi grozītā rīcības programma atbilst šīs tiesību normas prasībām.

89 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu Spānijas Karaliste apgalvo – kā Komisija to esot atzinusi savā prasības pieteikumā, šīs autonomās kopienas labas prakses kodeksa, kas pieņemts ar 2020. gada 25. jūnija dekrētu, 10. pantā ir paredzēti nosacījumi mēslojuma iestrādāšanai zemē stāvās nogāzēs. Tātad Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktā paredzētie pienākumi šajā autonomajā kopienā esot ievēroti. Katrā ziņā šī autonomā kopiena ar 2022. gada 29. aprīļa rīkojumu esot noteikusi pasākumus attiecībā uz mēslojuma iestrādāšanu zemē stāvās nogāzēs, lai izpildītu Komisijas ieteikumus.

90 Savā replikas rakstā Komisija apstrīd Spānijas Karalistes argumentāciju. It īpaši tā saglabā savu nostāju attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu.

91 Attiecībā uz argumentu, ka Kastīlijas-Lamančas autonomās kopienas rīcības programma un Navarras autonomās kopienas rīcības programma esot līdzīgas, tā precizē, ka tā izvērtē katras reģionālās rīcības programmas pasākumus atkarībā no to klimatiskajiem un augsnes apstākļiem.

92 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu Komisija piebilst, ka, ja Spānijas Karaliste uzskata, ka, ņemot vērā šīs autonomās kopienas īpašās iezīmes, ar noteikumiem, kas ir mazāk stingri nekā zinātniskajā pētījumā paredzētie, ir pietiekami, lai izvairītos no izplūšanas riska, šai dalībvalstij būtu bijis jāsniedz zinātniskie un tehniskie dati, uz kuriem tā šajā ziņā balstās, un tā to nav izdarījusi. Runājot par šīs autonomās kopienas rīcības programmas redakciju, kas izriet no 2022. gada 29. aprīļa rīkojuma un kas jebkurā gadījumā esot pieņemta pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa, tā joprojām neatbilstot pieejamajiem zinātniskajiem un tehniskajiem standartiem, jo tajā esot paredzēta iespēja noteiktos apstākļos iestrādāt mēslošanas līdzekļus augsnē, kuras slīpums pārsniedz 15 %, nesniedzot tehniskos datus, kas pamatotu šo atšķirību no zinātniskajiem ieteikumiem, uz kuriem ir balstījusies Komisija.

93 Atbildes rakstā uz repliku Spānijas Karaliste attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu precizē, ka 2022. gada 14. decembrī tika pieņemta rezolūcija, kuras mērķis bija izskaidrot šīs autonomās kopienas rīcības programmas saturu attiecībā uz nosacījumiem mēslojuma iestrādāšanai zemē stāvās nogāzēs, precīzi un detalizēti konkretizējot pienākumus un īstenojamos pasākumus. Spānijas Karaliste uzskata, ka šī rezolūcija atbilst Komisijas ieteikumiem.

– *Tiesas vērtējums*

94 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka Direktīvas 91/676 5. panta 3. punkta a) apakšpunktā ir noteikts, ka rīcības programmās ņem vērā pieejamos zinātniskos un tehniskos datus. Šajās rīcības programmās jāiekļauj vairāki obligāti pasākumi, kas uzskaitīti šā panta 4. punktā. Tādējādi, lai pārbaudītu, vai attiecīgā rīcības programma atbilst šīm tiesību normām, Komisijai ir jāņem vērā pieejamie zinātniskie un tehniskie dati. Spānijas Karaliste neapstrīd, ka zinātniskais pētījums, uz kuru šajā lietā ir balstījusies Komisija, ir viens no pieejamajiem zinātniskajiem datiem, kas šai iestādei tādējādi bija jāņem vērā.

95 Pretēji tam, ko apgalvo Spānijas Karaliste, Komisija, pamatodamās uz zinātnisko pētījumu, nekādi nav vēlējusies tam piešķirt juridiski saistošu raksturu vai noteikt papildu pienākumus šai dalībvalstij.

96 Spānijas Karalistei bija atļauts iesniegt citus pētījumus un zinātniskus dokumentus, lai atspēkotu šīs iestādes apgalvojumus (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, Komisija/Vācija, C-543/16, EU:C:2018:481, 77. punkts). Kā to pamatoti ir norādījusi Komisija, Spānijas Karaliste nav iesniegusi šādus pētījumus vai dokumentus, kas pierādītu, ka nosacījumi mēslojuma iestrādāšanai zemē stāvās nogāzēs, kuri ir mazāk stingri nekā zinātniskajā pētījumā minētie, būtu pietiekami, lai samazinātu ūdens piesārņojumu, ko rada vai izraisa lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un novērstu jebkādu jaunu šāda veida piesārņojumu atbilstoši Direktīvas 91/676 mērķim, kas noteikts tās 1. pantā.

97 Otrkārt, ir jānorāda, ka Spānijas Karaliste neapstrīd, ka nosacījumi mēslojuma iestrādāšanai augsnē stāvās nogāzēs, kas noteikti autonomo kopienu rīcības programmās, uz kurām attiecas otrā iebilduma pirmā daļa, ir mazāk stingri nekā zinātniskajā pētījumā paredzētie.

98 Treškārt, lai gan Spānijas Karaliste apgalvo, ka Kastīlijas-Lamančas autonomās kopienas veiktie pasākumi bija balstīti uz Navarras autonomās kopienas veiktajiem pasākumiem, kurus Komisija, kā tas izrietot no tās argumentētā atzinuma, esot uzskatījusi par pietiekamiem, tā neapstrīd, ka Kastīlijas-Lamančas autonomās kopienas veiktie pasākumi ir mazāk stingri nekā tie, kas paredzēti zinātniskajā pētījumā, nepaskaidrojot, kāpēc šie mazāk stingrie pasākumi būtu jāuzskata par atbilstošiem Direktīvas 91/676 5. panta 4. punkta prasībām.

99 Ceturtkārt un visbeidzot, tiktāl, ciktāl Spānijas Karaliste atsaucas uz pasākumiem, kas veikti pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām attiecībā uz Kastīlijas un Leonas un Aragonas autonomajām kopienām, pietiek atgādināt, ka saskaņā ar šī sprieduma 75. punktā minēto judikatūru, novērtējot, vai pastāv attiecīgā pienākumu neizpilde, Tiesa nevar ņemt vērā izmaiņas, kas notikušas pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

100 No tā izriet, ka otrā pamata pirmā daļa ir jāapmierina.

Par otro daļu, kas attiecas uz Estremaduras autonomās kopienas rīcības programmu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

101 Komisija savā prasības pieteikumā norāda, ka Estremaduras autonomās kopienas rīcības programmā trūkst trīs elementu, proti, Direktīvas 91/676 II pielikuma A daļas 5. punktā un III pielikuma 1. punkta 2. apakšpunktā paredzēto pasākumu attiecībā uz cieto kūtsmēslu pagaidu uzglabāšanu laukos, šīs direktīvas II pielikuma B daļas 9. punktā un III pielikuma 1. punkta 3. apakšpunktā un 2. punktā paredzēto pasākumu attiecībā uz mēslojuma izmantošanas reģistru, kā arī minētās direktīvas III pielikuma 2. punktā paredzēto pasākumu attiecībā uz maksimālo zemē iestrādājamo kūtsmēslu daudzumu gadā uz hektāru.

102 Iebildumu rakstā Spānijas Karaliste apgalvo, ka šajā autonomajā kopienā spēkā esošais tiesiskais regulējums kavē cieto kūtsmēslu pagaidu uzglabāšanu lauku saimniecībās. Šīm saimniecībām esot arī pienākums uzturēt aktualizētu reģistru par katru kultūru, tostarp precizējot mēslojuma iestrādes datumus, mēslojuma veidu un izlietoto daudzumu. Katrā ziņā Estremaduras autonomā kopiena esot izstrādājusi jaunu rīcības programmu, lai sekotu Komisijas norādēm.

103 Savā replikas rakstā Komisija iebilst, ka Spānijas Karalistes norādītie noteikumi neesot pietiekami, lai nodrošinātu pareizu Direktīvas 91/676 5. panta 4. punkta, kurā esot prasīts, lai attiecīgie pasākumi tiktu iekļauti jutīgo zonu rīcības programmā, ieviešanu.

104 Savā atbildes rakstā uz repliku Spānijas Karaliste apgalvo, ka visām lauku saimniecībām ir jāievēro noteikumi par mēslojuma izmantošanas reģistru un aspekti, kas attiecas uz pasākumiem par cieto kūtsmēslu pagaidu uzglabāšanu uz lauka, neatkarīgi no to iekļaušanas Estremaduras autonomās kopienas rīcības programmā, jo runa esot par pienākumiem, kas noteikti ar karaļa dekrētu, kurš ir piemērojams visā valsts teritorijā.

– *Tiesas vērtējums*

105 Jākonstatē, ka Spānijas Karaliste būtībā neapstrīd, ka Estremaduras autonomās kopienas rīcības programmā nav ietverti trīs šī sprieduma 101. punktā minētie elementi, pretēji pienākumiem, kas izriet no Direktīvas 91/676 5. panta 4. punkta, to skatot kopā ar šīs direktīvas II un III pielikumu.

106 Turklāt, ciktāl Spānijas Karaliste atsaucas uz tiesību aktu, kas nebija pieņemts argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, tās argumentācija ir jānoraida šī sprieduma 99. punktā minēto iemeslu dēļ.

107 No tā izriet, ka otrā pamata pirmā daļa ir jāapmierina.

Par trešo daļu, kas attiecas uz Madrides autonomā apgabala rīcības programmu

– *Lietas dalībnieku argumenti*

108 Attiecībā uz Madrides apgabalu Komisija pārmet Spānijas Karalistei, ka šī apgabala rīcības programmā nav skaidru norāžu par Direktīvas 91/676 II pielikuma A daļas 5. punktā un III pielikuma 1. punkta 2. apakšpunktā paredzētajiem pasākumiem, kas attiektos uz cieto mēslošanas līdzekļu pagaidu uzglabāšanu augsnē, it īpaši attiecībā uz maksimālo kūtsmēslu uzglabāšanas augsnē ilgumu.

109 Iebildumu rakstā Spānijas Karaliste norāda, ka rīcības programma, kas bija izstrādes stadijā argumentētā atzinuma sniegšanas laikā, pašlaik atrodas apstiprināšanas stadijā. Tāpat esot jāņem vērā šī sprieduma 15. punktā minētais Karaļa dekrēts 47/2022 par ūdeņu aizsardzību pret difūzo piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un Karaļa dekrēta projekts par lauksaimniecības zemju ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

110 Savā replikas rakstā Komisija norāda, ka, tā kā minētā apgabala jaunā rīcības programma joprojām tiek izstrādāta, iepriekšējā rīcības programma joprojām ir piemērojama.

111 Atbildes rakstā uz repliku Spānijas Karaliste precizē, ka ikgadējās pārbaudēs, kas tiek veiktas attiecībā uz īpaši jutīgajās zonās esošajām saimniecībām, kopš 2020. gada, piemērojot spēkā esošo rīcības programmu, ietilpst mēslošanas līdzekļu, cieto kūtsmēslu un kūtsmēslu uzglabāšanas iekārtu pārbaude.

– *Tiesas vērtējums*

112 Jānorāda, ka Spānijas Karaliste neapstrīd pienākumu neizpildi, kas tai tiek pārmesta attiecībā uz Madrides autonomo apgabalu.

113 Turklāt, ciktāl Spānijas Karaliste atsaucas uz tiesību aktu, kas ir pieņemts pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, tās argumentācija ir jānoraida šī sprieduma 99. punktā minēto iemeslu dēļ.

114 No tā izriet, ka otrā iebilduma trešā daļa un līdz ar to šis iebildums kopumā ir jāapmierina.

115 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka, Aragonas, Kastīlijas-Lamančas un Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu, kā arī Madrides autonomā apgabala rīcības programmās neparedzot visus obligātos nepieciešamos pasākumus, Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktā, to lasot kopā ar šīs direktīvas II un III pielikumu, paredzētos pienākumus.

Par trešo iebildumu – Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta pārkāpumu

116 Ar savu trešo iebildumu, kas ir iedalīts divās daļās, Komisija būtībā lūdz Tiesu konstatēt, ka, neveicot vajadzīgos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības saistībā ar nitrātu piesārņojumu, Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus. Atbilstoši šai tiesību normai dalībvalstīm saskaņā ar rīcības programmām jāveic

papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības, kādas tās uzskata par vajadzīgām, ja šī 5. panta 4. punktā minētie pasākumi nebūtu pietiekami, lai samazinātu un novērstu turpmāku piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti.

Par pirmo daļu, kas attiecas uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajām kopienām

– *Lietas dalībnieku argumenti*

117 Ar šī iebilduma pirmo daļu Komisija būtībā pārmet Spānijas Karalistei, ka tā nav izpildījusi Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus, jo tā nav veikusi vajadzīgos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības saistībā ar nitrātu piesārņojumu attiecībā uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajām kopienām.

118 Komisija uzskata, ka Spānijas iestāžu 2016.–2019. gada ziņojumā sniegtie dati liecina, ka četrās attiecīgajās autonomajās kopienās ūdeņu kvalitāte salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu nav uzlabojusies, un tas norāda uz to, ka saskaņā ar Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktu pieņemtie pasākumi nav bijuši pietiekami, lai nodrošinātu šīs direktīvas 1. pantā noteikto mērķu sasniegšanu.

119 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu no 2016.–2019. gada ziņojuma arī izrietot, ka, pirmkārt, 56,3 % no gruntsūdeņu mērījumu vietām nitrātu daudzums pārsniedza 40 mg/l un 39,1 % no šīm vietām tas pārsniedza 50 mg/l. 2012.–2015. gada ziņojumā tādu mērījumu vietu proporcija, kurās nitrātu daudzums pārsniedza 40 mg/l, bijusi 54,3 %, savukārt tādu mērījumu vietu proporcija, kurās tas pārsniedza 50 mg/l, bijusi 42,3 %. Otrkārt, 67,4 % gruntsūdeņu mērījumu vietām, kurās nitrātu vērtības pārsniedz 40 mg/l, ir vērojama stabila vai augšupejoša tendence. Treškārt, tas pats attiecas uz 53,8 % no gruntsūdeņu mērījumu vietām, kurās ir norādītas vērtības virs 50 mg/l.

120 Attiecībā uz virszemes ūdeņiem to mērījumu vietu procentuālā daļa, kurās nitrātu vērtība ir virs 40 mg/l, no viena laikposma līdz otram palielinājusies no 7,7 % līdz 8 % un šo vietu procentuālā daļa, kurās šī vērtība pārsniedz 50 mg/l, pieaugusi no 0 % līdz 4 %. Visās mērījumu vietās, kurās nitrātu vērtības ir lielākas par 50 mg/l, esot vērojama augšupejoša vai stabila tendence.

121 Attiecībā uz eitrofikāciju Aragonas autonomajā apgabalā laikposmā no 2012. līdz 2015. gadam jutīgajās zonās esot bijušas tikai divas mērījumu vietas, no kurām viena esot ziņojusi par eitrofikāciju. Laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam to mērījumu vietu skaits, kurās tika uzraudzīts trofiskais stāvoklis, esot palielinājies līdz astoņām, no kurām divās norādīts uz piesārņojumu.

122 Rezumējot, dati par gruntsūdeņiem neliecina par ūdens kvalitātes uzlabošanos, virszemes ūdeņu dati parāda ūdens kvalitātes pasliktināšanos un nelielais mērījumu vietu skaits, kas norāda uz eitrofikāciju jutīgajās zonās, apgrūtina trofiskā stāvokļa attīstības novērtēšanu.

123 Gan atzīstot, ka Aragonas autonomās kopienas veiktie pasākumi ir vērsti pareizā virzienā, Komisija uzskata, ka, ņemot vērā ūdens piesārņojuma līmeni un to, ka nav pētījumu, kas pamatotu šo pasākumu pietiekamību, Spānijas Karaliste attiecībā uz šo autonomo kopienu joprojām neievēro pienākumus, kas izriet no Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta.

124 Attiecībā uz Kastīlijas-Lamančas autonomo kopienu gruntsūdeņu mērījumu vietu proporcija jutīgajās zonās, kas norāda uz nitrātu koncentrāciju virs 50 mg/l, esot samazinājusies no 32 % 2012.–2015. gada ziņojumā līdz 26,3 % 2016.–2019. gada ziņojumā. Tomēr 57,8 % no mērījumu vietām, kurās šajā pēdējā laikposmā konstatēts gruntsūdeņu piesārņojums, esot konstatētas stabilas vai augšupejošas tendences. Turklāt tādu virszemes ūdeņu mērījumu vietu procents jutīgajās zonās, kurās konstatēta eitrofikācija, esot palielinājies no 35,9 % 2012.–2015. gada ziņojumā līdz 60 % 2016.–2019. gada ziņojumā. Bez tam Spānijas iestādes esot atzinušas ūdens kvalitātes pasliktināšanos šajā autonomajā kopienā.

125 Ņemot vērā ūdens piesārņojuma līmeni un to, ka trūkst pētījumu un tehnisko datu, kas pamatotu veikto pasākumu pietiekamību, Spānijas Karaliste attiecībā uz minēto autonomo kopienu turpina neievērot no Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta izrietošos pienākumus.

126 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu Spānijas iestāžu 2019. gada ziņojumā sniegtie dati skaidri parādot, ka situācija jutīgajās zonās nav uzlabojusies. Šajās zonās to gruntsūdeņu mērījumu vietu procentuālā daļa, kurās nitrātu koncentrācija pārsniedz 50 mg/l, ir pieaugusi no 37,2 % līdz 43 %. Turklāt vairāk nekā pusē mērījumu vietu, kurās nitrātu koncentrācija pārsniedz 50 mg/l, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir vērojama stabila vai augšupejoša tendence.

127 Spānijas iestāžu veiktie pasākumi neesot pietiekami, lai izbeigtu Spānijas Karalistei pārmesto pienākumu neizpildi.

128 Attiecībā uz Mursijas reģiona autonomo kopienu Spānijas iestāžu 2016.–2019. gada ziņojumā sniegtie dati neļauj konstatēt, ka situācija jutīgajās zonās būtu uzlabojusies, salīdzinot ar datiem, kas izriet no 2012.–2015. gada ziņojuma. Lai gan gruntsūdeņu mērījumu vietu procentuālā daļa, kurās nitrātu vērtības šajās zonās ir deklarētas virs 50 mg/l, ir samazinājušās no 62,5 % līdz 57,4 %, tādu virszemes ūdeņu mērījumu vietu procentuālā daļa, kurās īpaši jutīgās zonās ir norādītas vērtības virs 50 mg/l, esot palielinājusies no 10 % līdz 15,6 %.

129 Komisija atzīst, ka minētā autonomā kopiena ir veikusi vairākus papildu pasākumus. Tomēr šie pasākumi neesot pietiekami, lai sasniegtu Direktīvas 91/676 mērķus, kā par to liecinot arī anoksijas krīzes notikumu mērogs un smagums 2019. gadā un 2021. gada vasaras beigās.

130 Savā iebildumu rakstā Spānijas Karaliste apstrīd Komisijas argumentāciju, norādot, ka Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā noteiktais pienākums neesot pienākums sasniegt rezultātu. Gluži pretēji, runa esot par pienākumu veikt pasākumus, lai sasniegtu šīs direktīvas 1. pantā noteiktos mērķus. Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajās kopienās tika veikti papildu pasākumi un pastiprinātas darbības, lai sasniegtu minētās direktīvas 1. pantā noteiktos mērķus.

131 Turklāt Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā esot prasīts veikt pasākumus, kurus dalībvalstis "uzskata par vajadzīgiem", lai sasniegtu šīs direktīvas 1. pantā noteiktos mērķus. Tas nozīmētu, ka spēkā esošo pasākumu rezultātu varēja iepriekš pārbaudīt, lai veiktu jaunus pasākumus "atbilstīgi [gūtajai] pieredzei", kā tas ir paredzēts minētās direktīvas 5. panta 5. punktā. Tas katrā ziņā un neizbēgami prasot, lai būtu pagājis zināms laiks. Kā norādīts šīs pašas direktīvas trīspadsmitajā apsvērumā, nevar izslēgt, ka, lai aizsardzības pasākumi uzlabotu ūdens kvalitāti, var paiet daudzi gadi.

132 Turklāt no Direktīvas 91/676 5. panta 7. punkta izrietot, ka vismaz reizi četros gados dalībvalstīm ir jāpārskata un vajadzības gadījumā jāgroza savas rīcības programmas, ieskaitot jebkādus papildu pasākumus, kas veikti saskaņā ar šīs direktīvas 5. panta 5. punktu. Tāpat saskaņā ar tās 10. pantu dalībvalstīm ik pēc četriem gadiem ir jāiesniedz Komisijai ziņojums, kurā ietverta minētās direktīvas V pielikumā minētā informācija un kurš tostarp attiecas uz visiem papildu pasākumiem vai pastiprinātām darbībām, kas veiktas saskaņā ar šīs pašas direktīvas 5. panta 5. punktu. Šajā ziņojumā dalībvalstīm esot jāpauž viedoklis, pirmkārt, par aptuvenajiem termiņiem, kādos pēc to aplēsēm var sagaidīt, ka saskaņā ar Direktīvas 91/676 3. panta 1. punktu identificētie ūdeņi varētu reaģēt uz rīcības programmā paredzētajiem pasākumiem, un, otrkārt, par norādi uz šo aplēšu varbūtības līmeni. Līdz ar to būtu nepareizi apgalvot, kā to dara Komisija, ka minētās direktīvas 5. panta 5. punktā paredzētie pasākumi vai darbības nav veiktas.

133 Visbeidzot, papildu pasākumu vai pastiprinātu darbību veikšana rīcības programmu ietvaros esot tikai viena no iespējamām darbībām, ko kompetentās iestādes var veikt, lai sasniegtu Direktīvā 91/676 noteiktos mērķus.

134 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu būtu pretrunīgi Spānijas iestādēm pārmest, ka tās nav veikušas papildu pasākumus, vienlaikus atzīstot, ka gruntsūdeņu, kuros nitrātu vērtības pārsniedz 50 mg/l, mērījumu vietu proporcija ir samazinājusies. Turklāt nevar akceptēt, ka mērījumu vietas, kurās nitrātu vērtības ir zem 50 mg/l, tiek izmantotas, kā to dara Komisija, lai noteiktu nepieciešamību veikt papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības. Tādējādi ūdens kvalitāte šajā autonomajā kopienā patiešām esot uzlabojusies.

135 Turklāt Komisija atzīstot, ka viens no diviem tiesību aktiem, ko šajā sakarā pieņēmusi Aragonas autonomā kopiena, palīdz izvairīties no piesārņojuma pieauguma paātrināšanās un ka otrs ierobežo jaunu saimniecību atvēršanu un var pozitīvi ietekmēt slāpekļa daudzuma samazināšanu.

136 Kas attiecas uz Kastīlijas-Lamančas autonomo kopienu, tad tā šobrīd pastiprinot kontroles mehānismus, lai sasniegtu Direktīvā 91/676 noteiktos mērķus. Šīs autonomās kopienas rīcības programmās iekļautos pasākumus vajadzētu pastiprināt tikai tad, ja ir pierādīts, ka šie pasākumi nav pietiekami, lai samazinātu piesārņojumu.

137 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu Spānijas Karaliste apgalvo, ka nepieciešamie pasākumi tika ieviesti ar šīs autonomās kopienas 2018. gadā pieņemto dekrētu, ar kuru tika noteikti minimālie vides nosacījumi tās teritorijā esošo lopkopības darbību veikšanai vai iekārtu darbināšanai. Katrā ziņā minētā autonomā kopiena 2022. gadā esot apstiprinājusi jaunu rīcības programmu, kurā paredzēti jauni pasākumi, lai novērstu un attiecīgā gadījumā samazinātu ūdeņu piesārņojumu ar lauksaimnieciskas izcelsmes nitrātiem.

138 Attiecībā uz Mursijas reģiona autonomo kopienu Spānijas Karaliste apgalvo, ka anoksijas krīzes notikumi 2019. gadā un 2021. gada vasaras beigās, uz kuriem Komisija atsaucas savā prasības pieteikumā, ir norisinājušies vēlāk un nav saistīti pārmetumiem, kas izteikti pienākumu neizpildes procedūras administratīvajā posmā. Tādējādi Komisija nevarot pamatot savu iebildumu ar šādiem faktiem.

139 Pēc būtības, pieņemot virkni programmu un leģislatīvu aktu, tostarp kā pēdējo – 2020. gada 27. jūlija Likumu par Marmenoras [*Mar Menor*] atjaunošanu un aizsardzību, Mursijas reģiona autonomā kopiena esot izpildījusi no Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta izrietošos pienākumus. Spānijas Karaliste atsaucas arī uz lauku saimniecību inspekcijas plānu 2020.–2021. gadam, kas

apstiprināts ar 2020. gada septembrī pieņemtu rīkojumu, un uz vairākiem citiem tiesību aktiem, kas pieņemti 2021. gada 27. augustā, 2021. gada 6. septembrī, 2022. gada 13. aprīlī un 2022. gada 14. jūlijā.

140 Savā replikas rakstā Komisija apgalvo, ka Tiesas judikatūra nepieļauj Spānijas Karalistes iebildumu rakstā izvirzīto argumentu, saskaņā ar kuru, lai novērtētu attiecīgās dalībvalsts veikto pasākumu ilgtermiņa rezultātu, ir jāpaiet zināmam laikam. Turklāt šāds arguments atņemtu Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktam jebkādu lietderīgo iedarbību.

141 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu: pretēji Spānijas Karalistes apgalvotajam situācija no šīs autonomās kopienas atkarīgajās jutīgajās zonās laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam salīdzinājumā ar laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam neesot uzlabojusies. Attiecībā uz šīs autonomās kopienas veikto pasākumu novērtējumu Komisija atsaucas uz prasījumiem, kurus tā ir izvirzījusi savā prasības pieteikumā.

142 Attiecībā uz Kastīlijas-Lamančas autonomo kopienu Spānijas Karaliste neapstrīdot, ka situācija no tās atkarīgajās jutīgajās zonās arī nav uzlabojusies laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam salīdzinājumā ar laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam. Šīs dalībvalsts arguments, ka papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības būtu jāīsteno tikai tad, ja ir acīmredzams, ka pašreizējie rīcības programmas pasākumi nav pietiekami, neesot pamatots. Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētais pienākums veikt papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības rodas, tiklīdz konkrētā laikposmā ir konstatēts, ka ūdeņu kvalitāte salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu nav uzlabojusies, un nav jāpierāda jau veikto pasākumu neefektivitāte.

143 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu Spānijas Karaliste neapstrīdot, ka situācija no tās atkarīgajās jutīgajās zonās laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam nav uzlabojusies salīdzinājumā ar laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam. Šī sprieduma 137. punktā minētais 2018. gada dekrēts nevar aizstāt rīcības programmas pārskatīšanu. Attiecībā uz šajā pašā punktā minēto šīs autonomās kopienas 2022. gada rīkojumu pietiekot norādīt, ka tas ir pieņemts pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

144 Attiecībā uz Mursijas reģiona autonomo kopienu Komisija uzsver, ka iebildums par Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta pārkāpumu attiecībā uz šo autonomo kopienu ir balstīts uz Spānijas Karalistes iesniegtajiem datiem par ūdens kvalitāti, kuri pierādot eitrofikācijas problēmu pastāvēšanu un pierādot, ka minētās autonomās kopienas atbilstoši šīs direktīvas 5. panta 4. punktam veiktie pasākumi situāciju nav uzlabojuši. Šie dati esot skaidri izklāstīti prasības pieteikumā, un Spānijas Karaliste savā iebildumu rakstā neesot apstrīdējusi to pamatotību.

145 Turklāt Komisija atgādina, ka savā prasības pieteikumā tā esot uzsvērusi faktu, ka šī situācija turpinājusies krietni pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām, kas apstiprinot, ka šī termiņa beigās spēkā esošie pasākumi neesot pietiekami, lai sasniegtu Direktīvā 91/676 noteiktos mērķus. Šīs iestādes norādītie faktiskie apstākļi attiecībā uz anoksijas krīzi 2019. gadā un 2021. gada vasaras beigās parādot šo noturību. Tomēr tas neesot vienīgais Komisijas iesniegtais pierādījums. Komisija savā prasības pieteikumā esot arī uzskaitījusi vairākus oficiālus Spānijas iestāžu izdotus dokumentus, kuros tās esot atzinušas ūdens kvalitātes pasliktināšanos un līdz ar to Mursijas reģiona autonomās kopienas līmenī veikto pasākumu nepietiekamību.

146 Savā atbildes rakstā uz repliku Spānijas Karaliste apgalvo, ka papildus attiecīgo autonomo kopienu veiktajiem pasākumiem ir jāņem vērā arī pa to laiku valsts līmenī pieņemtie tiesību akti. Šajā ziņā tā atsaucas uz vairākiem 2022. gadā pieņemtiem leģislatīvajiem aktiem.

147 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu Spānijas Karaliste uzsver, ka Komisija pati atzīst, ka šīs autonomās kopienas veiktie pasākumi ir vērsti pareizā virzienā.

148 Attiecībā uz Kastīlijas-Lamančas autonomo kopienu Komisija nepamatoti turpinot pieprasīt tūlītējus rezultātus.

149 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu Spānijas Karaliste atgādina šī sprieduma 137. punktā minētos pasākumus.

150 Attiecībā uz Mursijas reģiona autonomo kopienu Spānijas Karaliste apgalvo, ka pasākumi ir veikti atbilstoši Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta prasībām. Turklāt Komisija pati esot atzinusi, ka papildu pasākumu vai pastiprinātu darbību veikšana rīcības programmu ietvaros ir tikai viena no iespējamām darbībām, ko kompetentās iestādes var veikt, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķus.

– *Tiesas vērtējums*

151 Atbilstoši Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktam saskaņā ar rīcības programmām dalībvalstis veic tādus papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības, kādas uzskata par vajadzīgām, ja sākumā vai atbilstīgi pieredzei, kas gūta rīcības programmu īstenošanā, izrādās, ka 4. punktā minētie obligātie pasākumi nebūs pietiekami šīs direktīvas 1. pantā noteikto mērķu sasniegšanai.

152 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 91/676 1. pantu tās mērķis ir samazināt ūdens piesārņojumu, ko rada vai izraisa lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un novērst turpmāku šādu piesārņojumu.

153 No Tiesas judikatūras izriet, ka, lai konstatētu, ka Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktā paredzētie obligātie pasākumi nav pietiekami, lai sasniegtu šīs direktīvas 1. pantā noteiktos mērķus, pietiek ar to, ka Komisija pierāda, ka ūdens kvalitāte salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu nav uzlabojusies (šajā ziņā skat. spriedumu, 2018. gada 21. jūnijs, Komisija/Vācija, C-543/16, EU:C:2018:481, 55., 56., 59. un 71. punkts).

154 Dalībvalstīm Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētie papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības ir jāveic kopš pirmās rīcības programmas sākuma vai atbilstīgi pieredzei, kas gūta rīcības programmu īstenošanā, tātad tiklīdz pirmo reizi konstatēta to nepieciešamība (spriedums, 2018. gada 21. jūnijs, Komisija/Vācija, C-543/16, EU:C:2018:481, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

155 Tas, vai Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus, ir jāpārbauda, ņemot vērā šos apsvērumus.

156 Pirmkārt, ir jākonstatē, ka šīs dalībvalsts izvirzītie elementi neļauj apšaubīt skaitliskos datus, kas ietverti tās iesniegtajos ziņojumos, uz kuriem pamatojas Komisija un kuri apliecina, ka laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam ūdens kvalitāte salīdzinājumā ar 2012.–2015. gadu Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajās kopienās nav uzlabojusies.

157 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu ir taisnība, ka Spānijas Karaliste apgalvo, ka Komisija attiecībā uz gruntsūdeņiem nevarēja balstīties uz paraugu ņemšanas rezultātiem, kas tika veikti vietās, kurās tika konstatētas nitrātu vērtības zem 50 mg/l, un ka to mērījumu vietu proporcija, kuros nitrātu vērtības pārsniedz 50 mg/l, samazinājās no 42,3 % laikposmā no 2012. līdz 2015. gadam līdz 39,1 % laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam. Šādi rīkojoties, Spānijas Karaliste

tomēr apstrīd tikai divus no trim šī sprieduma 119. punktā minētajiem konstatējumiem, pamatojoties uz kuriem Komisija secināja, ka Aragonas autonomajā kopienā gruntsūdeņu kvalitāte nav uzlabojusies. Turpretī tā neapstrīd ne citu Komisijas šajā ziņā norādīto konstatējumu, saskaņā ar kuru 53,8 % no gruntsūdeņu mērījumu vietām, kurās konstatētas nitrātu vērtības virs 50 mg/l, to attīstības tendence ir stabila vai augšupejoša, ne arī konstatējumus, uz kuriem Komisija ir balstījusies attiecībā uz virszemes ūdeņiem.

158 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Komisija ir pierādījusi, ka šajā autonomajā kopienā ūdeņu kvalitāte laikposmā no 2016. līdz 2019. gadam salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu nav uzlabojusies.

159 Otrkārt, lai gan no Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta izriet, ka šajā tiesību normā minētos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības var veikt "atbilstīgi pieredzei, kas gūta rīcības programmu īstenošanā", tomēr saskaņā ar minēto tiesību normu šos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības var veikt arī šīs īstenošanas "sākumā" un – katrā ziņā un saskaņā ar šī sprieduma 154. punktā minēto judikatūru – minētie papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības ir jāveic, tiklīdz pirmo reizi ir konstatēta to nepieciešamība. No tā izriet, ka Spānijas Karalistes arguments, saskaņā ar kuru papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības ir jāveic tikai pēc noteikta laika, pēc tam, kad ir konstatēts, ka pastāvošie pasākumi nav pietiekami, ir jānoraida. Šāda interpretācija lielā mērā atņemtu Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktam tā lietderīgo iedarbību un apdraudētu šīs direktīvas mērķus, kas noteikti tās 1. pantā.

160 Tas pats attiecas uz Spānijas Karalistes argumentu, saskaņā ar kuru Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkts, noteikdams, ka dalībvalstīm ir jāveic papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības, "kādas [tās] uzskata par vajadzīgām", paredzot, ka spēkā esošo pasākumu rezultāts ir varējis tikt iepriekš izvērtēts, lai veiktu jaunus pasākumus, ņemot vērā gūto pieredzi.

161 Turklāt pretēji Spānijas Karalistes apgalvotajam dalībvalstīm ar Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktu uzliktos pienākumus nevar likt apšaubīt ne tas, ka pastāv citi pienākumi, kas tām paredzēti šīs direktīvas 5. panta 7. punktā un 10. pantā, ne tās trīspadsmitajā apsvērumā minētie apsvērumi. Šie pēdējie minētie pienākumi un šie apsvērumi nevar atbrīvot dalībvalstis no šīs direktīvas 5. panta 5. punktā paredzēto pienākumu pildīšanas.

162 Tāpat Spānijas Karalistes arguments, saskaņā ar kuru papildu pasākumu vai pastiprinātu darbību pieņemšana rīcības programmu ietvaros esot tikai viena no iespējamām darbībām, ko dalībvalstis var veikt, lai sasniegtu Direktīvas 91/676 mērķus, ir jānoraida, jo dalībvalstīm tomēr ir jāpilda pienākumi, kas tām uzlikti ar Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktu.

163 Treškārt, attiecībā uz jautājumu, vai Spānijas Karaliste ir veikusi papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības, kas tai bija jāveic attiecībā uz četrām attiecīgajām autonomajām kopienām, jānorāda, ka no Direktīvas 91/676 5. panta 5. punkta izriet, ka šie pasākumi vai darbības jāveic, ja šīs direktīvas 5. panta 4. punktā paredzētie obligātie pasākumi nav pietiekami tās 1. pantā noteikto mērķu sasniegšanai. No tā izriet, ka pretēji Spānijas Karalistes apgalvotajam, lai uzskatītu, ka dalībvalsts ir izpildījusi savus šīs direktīvas 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus, nav pietiekami, ka tā ir veikusi papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības. Lai uzskatītu, ka ir izpildītas šajā tiesību normā noteiktās prasības, turklāt ir nepieciešams, lai ar šīm papildu darbībām vai pastiprinātajām darbībām būtu pietiekami, lai sasniegtu Direktīvas 91/676 1. pantā noteiktos mērķus, proti, samazināt ūdens piesārņojumu, ko rada vai izraisa lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, un novērst turpmāku šāda veida piesārņojumu.

164 Attiecībā uz Aragonas autonomo kopienu, lai gan ir taisnība, ka Komisija ir atzinusi, ka šīs autonomās kopienas veiktie pasākumi ir vērsti pareizā virzienā, tā ir arī pamatoti uzsvērusi, ka Spānijas Karaliste nav iesniegusi ne pētījumus, ne detalizētu informāciju, kas pierādītu, ka šie pasākumi būtu pietiekami, lai sasniegtu Direktīvā 91/676 noteiktos mērķus.

165 Attiecībā uz valsts līmenī starplaikā pieņemtajiem tiesību aktiem, uz kuriem Spānijas Karaliste ir atsaukusies savā atbildes rakstā uz repliku un kuri ir paredzēti, lai uzlabotu ne vien minētās autonomās kopienas situāciju, bet arī pārējo trīs autonomo kopienu, uz kurām attiecas trešā iebilduma pirmā daļa, situāciju, ir jānorāda, ka šie tiesību akti tika pieņemti 2022. gadā, proti, pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām. Saskaņā ar šī sprieduma 75. punktā minēto judikatūru, novērtējot attiecīgās pienākumu neizpildes esamību, Tiesa nevar ņemt vērā izmaiņas, kas notikušas pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

166 Attiecībā uz Kastīlijas-Lamančas autonomo kopienu Spānijas Karaliste vienīgi apgalvo, ka šīs autonomās kopienas rīcības programmās iekļauto pasākumu pastiprināšana būtu jāveic tikai tad, ja tiktu pierādīts, ka šie pasākumi nav pietiekami, lai samazinātu nitrātu piesārņojumu. Šī sprieduma 159. punktā norādīto iemeslu dēļ šāda argumentācija nevar attaisnot to, ka dalībvalsts nepilda savus Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.

167 Attiecībā uz Kastīlijas un Leonas autonomo kopienu, kā izriet no šī sprieduma 137. punkta, Spānijas Karaliste vienīgi norāda, ka šī autonomā kopiena, pirmkārt, 2018. gadā ir pieņēmusi dekrētu, kurā ir noteikti minimālie vides nosacījumi tās teritorijā esošo lopkopības darbību veikšanai vai iekārtu darbināšanai, un, otrkārt, 2022. gadā ir pieņēmusi lēmumu, ar ko apstiprina jaunu rīcības programmu, kurā būtu paredzēti jauni pasākumi, lai novērstu un vajadzības gadījumā samazinātu ūdeņu piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti. Pirmkārt, kā to pamatoti ir norādījusi Komisija, šāda dekrēta pieņemšana neatbrīvo Spānijas Karalisti no tās pienākuma nodrošināt šīs autonomās kopienas rīcības programmas pārskatīšanu, kas tai bija jādara saskaņā ar Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktu. Otrkārt, attiecībā uz rīkojumu, ko minētā autonomā kopiena pieņēma 2022. gadā, pietiek atgādināt, ka saskaņā ar šī sprieduma 75. punktā minēto judikatūru Tiesa, izvērtējot šo pienākumu neizpildi, nevar ņemt vērā izmaiņas, kas notikušas pēc argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigām.

168 Visbeidzot, attiecībā uz Mursijas reģiona autonomo kopienu: lai gan ir taisnība, ka savā prasības pieteikumā Komisija ir atsaukusies uz notikumiem, kas norisinājušies 2019. un 2021. gadā, un tātad uz faktiem, uz kuriem neattiecās procesa administratīvais posms, šī iestāde paskaidroja – un Spānijas Karaliste to šajā ziņā nav apstrīdējusi –, ka tā šos faktus ir minējusi savā prasības pieteikumā, lai ilustrētu, ka pasākumi, kurus Spānijas iestādes bija veikušas argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās, nebija pietiekami. Katrā ziņā ir jānorāda, ka šī sprieduma 139. punktā minētajā likumā, kas pieņemts 2020. gada 27. jūlijā, ir skaidri atzīts, ka tajā laikā esošie rīcības programmas pasākumi nebija pietiekami, lai novērstu un koriģētu nitrātu piesārņojumu gruntsūdens krātuvē noteiktā šīs autonomās kopienas reģionā. Turklāt Spānijas Karaliste neapstrīd Komisijas replikas rakstā ietverto konstatējumu, saskaņā ar kuru no jaunās rīcības programmas, kas argumentētajā atzinumā noteiktā termiņa beigās bija sagatavošanas procesā, skaidri izriet, ka vēl bija nepieciešami citi papildu pasākumi un pastiprinātas darbības.

169 No tā izriet, ka trešā pamata pirmā daļa ir jāapmierina.

170 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka, neveicot vajadzīgos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības saistībā ar piesārņojumu ar nitrātiem attiecībā uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajām kopienām, Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.

Par otro daļu, kas attiecas uz to, ka Spānijas Karaliste nav veikusi atbilstošus pasākumus, lai novērstu eitrofikāciju visā tās teritorijā

– *Lietas dalībnieku argumenti*

171 Trešā iebilduma otrajā daļā Komisija būtībā apgalvo, ka Spānijas Karaliste nav veikusi Direktīvas 91/676 5. panta 5. punktā prasītos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības, lai novērstu eitrofikāciju visā tās teritorijā, lai gan pieejamie dati pierādīja, ka rīcības programmās paredzētie pasākumi nebija pietiekami, lai samazinātu un novērstu piesārņojumu.

172 No Tiesas judikatūras izrietot, ka Direktīvas 91/676 3. panta 1. punkts, skatīts kopā ar tās I pielikuma A daļas 2. un 3. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ir jāuzskata, ka ūdeņus ietekmē piesārņojums, it īpaši, ja dabīgie saldūdens ezeri, citas saldūdens krātuves, estuāri, piekrastes ūdeņi un jūras ūdeņi ir eitrofiski. Līdz ar to šādā gadījumā dalībvalstīm būtu jāveic minētās direktīvas 5. pantā paredzētie pasākumi, proti, rīcības programmas, un, ja nepieciešams, papildu pasākumi un pastiprinātas darbības, lai mēģinātu novērst šo piesārņojuma veidu.

173 Lai gan Spānijas iestādes savās atbildēs uz argumentēto atzinumu apgalvoja, ka trofiskais ūdens stāvoklis laikposmā no 2012. līdz 2015. gadam ir uzlabojies salīdzinājumā ar laikposmu no 2008. līdz 2011. gadam, Komisija uzskata, ka šādu argumentāciju nevar atbalstīt. Proti, lai gan mērījumu vietu, kurās konstatēta eitrofikācija, procentuālā daļa ir samazinājusies no 0,32 % līdz 0,29 %, šādi konstatētais nelielais uzlabojums balstoties uz mazāku paraugu (429 mērījumu vietas par laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam salīdzinājumā ar 476 mērījumu vietām laikposmā no 2008. līdz 2011. gadam) un tādējādi tas neatspoguļojot reālo situāciju. No Spānijas iestāžu sniegtajiem datiem izrietošās eitrofikācijas problēmas pārāk zemais novērtējums it īpaši esot izskaidrojams ar to, ka 2012.–2015. gada ziņojumā no eitrofikācijas pārbaudes ir izslēgtas upes. Taču šī izslēgšana neatbilstot Direktīvai 91/676.

174 Metodoloģijas maiņas dēļ 2016.–2019. gada ziņojumā sniegtos datus arī nevarot izmantot, lai pierādītu uzlabojumus attiecībā uz eitrofikāciju. Šajā ziņojumā salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu esot likvidētas 68 mērījumu vietas, kurās ir eitrofikācija vai eitrofikācijas risks.

175 Tāpēc Komisija uzskata, ka pieejamie un tās prasības pieteikumā izklāstītie dati apstiprina, ka eitrofikācijas problēma nav uzlabojusies, līdz ar to Spānijas iestādēm šajā sakarā bija jāveic papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības. Spānijas Karaliste neesot izpildījusi šo pienākumu.

176 Savā iebildumu rakstā Spānijas Karaliste apgalvo, ka Komisija nav pierādījusi tai pārmesto pienākumu neizpildi. Visa Komisijas argumentācija esot balstīta uz to, ka šī dalībvalsts no pārbaudes, kas veikta, lai identificētu eitrofikācijas situācijas tās teritorijā, ir izslēgusi upes. Taču šī iestāde vienīgi apgalvo, ka šīs izslēgšanas sekas varētu būt tādas, ka eitrofikācijas fenomena apmērs Spānijas teritorijā tai iesniegtajos ziņojumos tiek novērtēts par zemu, bet nesniedz nepieciešamos datus, lai Tiesa varētu pārbaudīt apgalvotās pienākumu neizpildes esamību.

177 Turklāt no 2016.–2019. gada ziņojuma izrietot, ka eitrofikācija, kas ietekmē iekšējos ūdeņus, esot tikusi novērtēta, pamatojoties uz 468 mērījumu vietām, un 23,3 % no tām esot atklāts šāda veida piesārņojums. Ja šis konstatējums tiktu attiecināts uz visiem Spānijā uzraudzītajiem ūdeņiem, šis skaitlis palielinātos līdz 172 mērījumu vietām, kur eitrofikācijas fenomens būtu konstatēts kopumā 1024 mērījumu vietās jeb 16,8 % no kopējā izmērītā daudzuma, kas, neraugoties uz šīs problēmas nozīmīgumu, neļautu secināt, ka šajā ziņā bija jāveic papildu pasākumi vai pastiprinātas darbības.

178 Katrā ziņā saskaņā ar Direktīvas 91/676 I pielikuma B daļu, lai sasniegtu šajā direktīvā noteiktos mērķus, jāņem vērā ūdeņu un zemes fizikālie un vides raksturlielumi, kā arī pašreizējās zināšanas par slāpekļa savienojumu izturēšanos vidē. Spānijas upes esot pakļautas ievērojamām sezonālām svārstībām, un līdz ar to ūdeņu atjaunošanās līmenis esot augsts un eitrofikācijas situācijas laika gaitā neturpinoties.

179 Savā replikas rakstā Komisija apgalvo, ka pieejamie zinātniskie dati iesaka neizslēgt upes no Spānijas ūdens krātuvju trofiskā stāvokļa analīzes, ņemot vērā, ka šajās upēs var notikt un mēnešiem ilgi turpināties aļģu augšana un ciānbaktēriju ziedēšana, vismaz tajās upju daļās, kurās caurplūdums ir lēnāks.

180 Atbildes rakstā uz repliku Spānijas Karaliste apgalvo, ka replikas rakstā Komisija ir atzinusi, ka eitrofikācija nenotiek visās upēs. Tieši to Spānijas Karaliste esot norādījusi savā iebildumu rakstā.

– *Tiesas vērtējums*

181 Tiesa jau ir nospriedusi, ka no Direktīvas 91/676 3. panta 1. punkta, skatīta kopā ar tās I pielikuma A daļas 2. un 3. punktu, izriet, ka ūdeņi ir uzskatāmi par piesārņojuma skartiem ne vien tad, ja nitrātu saturs gruntsūdeņos pārsniedz 50 mg/l, bet arī tad, ja it īpaši dabīgie saldūdens ezeri, citas saldūdens krātuves, estuāri, piekrastes ūdeņi un jūras ūdeņi ir eitrofiski (spriedums, 2018. gada 21. jūnijs, Komisija/Vācija, C-543/16, EU:C:2018:481, 60. punkts). Līdz ar to eitrofikācijas gadījumā dalībvalstīm ir jāpieņem minētās direktīvas 5. pantā paredzētie pasākumi, proti, rīcības programmas, un, ja nepieciešams, papildu pasākumi un pastiprinātas darbības, lai labotu šādu situāciju.

182 Tomēr jāatgādina, ka saskaņā ar šī sprieduma 153. punktā minēto judikatūru, lai konstatētu, ka Direktīvas 91/676 5. panta 4. punktā paredzētie obligātie pasākumi nav pietiekami, lai sasniegtu šīs direktīvas 1. pantā noteiktos mērķus, Komisijai ir jāpierāda, ka ūdens kvalitāte konkrētā laikposmā salīdzinājumā ar iepriekšējo laikposmu nav uzlabojusies. Ņemot vērā, ka ar sava trešā iebilduma otro daļu Komisija pārmet Spānijas Karalistei, ka tā nav veikusi šīs direktīvas 5. panta 5. punktā prasītos pasākumus, lai novērstu eitrofikācijas situācijas, kas pastāv visā tās teritorijā, šai iestādei ir jāpierāda, ka ūdeņu kvalitāte eitrofikācijas ziņā laikā no viena laikposma līdz otram nav uzlabojusies.

183 Šajā gadījumā Komisija nav pierādījusi šādu uzlabojumu neesamību. Proti, pirmkārt, šī iestāde atzīst, ka saskaņā ar 2012.–2015. gada ziņojumu ir konstatēts neliels uzlabojums salīdzinājumā ar laikposmu no 2008. līdz 2011. gadam, jo tika konstatēta eitrofikācijas samazināšanās no 0,32 % līdz 0,29 %. Otrkārt, Komisija nav pierādījusi, ka situācija saistībā ar eitrofikāciju nav uzlabojusies laikposmā no 2016. gada līdz 2019. gadam salīdzinājumā ar laikposmu no 2012. līdz 2015. gadam, jo šī iestāde šajā ziņā nav norādījusi nekādus konkrētus datus.

184 Ir taisnība, ka Komisija apgalvo – un Spānijas Karaliste to neapstrīd –, ka 2012.–2015. gada ziņojumā ietvertie fakti ir balstīti uz mazāku ūdens krātuvju paraugu nekā paraugs, kas ņemts vērā Spānijas iestāžu atbilstoši Direktīvas 91/676 10. pantam sniegtajā ziņojumā, kurš ietver šīs direktīvas V pielikumā paredzēto informāciju par laikposmu no 2008. līdz 2011. gadam, jo upes tika izslēgtas no metodoloģijas eitrofikācijas situāciju identificēšanai. Turklāt Komisija apgalvo, un Spānijas Karaliste to arī neapstrīd, ka 2016.–2019. gada ziņojumā 68 mērīšanas vietas, kurās iepriekšējā laikposmā tika konstatēta eitrofikācija vai eitrofikācijas risks, ir likvidētas.

185 Šajā ziņā ir jāuzskata, ka ar to, ka dalībvalsts neņem vērā upes, lai identificētu tās teritorijā esošās eitrofikācijas situācijas, var būt pārkāpts Direktīvas 91/676 3. panta 1. punkts, skatot to kopā ar tās I pielikuma A daļas 3. punktu, no kura izriet, ka ūdeņi ir jāuzskata par tādiem, ko ietekmē piesārņojums, ja "dabīgie saldūdens ezeri, citas saldūdens krātuves, estuāra ūdeņi, piekrastes ūdeņi un jūras ūdeņi" ir eitrofiski. Upes ir jāuzskata par "citām saldūdens krātuvēm" šīs tiesību normas izpratnē. Turklāt attiecībā uz tādu mērījumu vietu likvidēšanu, kurās iepriekšējā laikposmā tika konstatēta eitrofikācija vai eitrofikācijas risks, ir jāatgādina, ka dalībvalstīm ir pienākums veikt pareizu un pilnīgu ūdeņu uzraudzīšanu un pārskatīšanu, it īpaši saskaņā ar šīs direktīvas 6. panta 1. punkta a)–c) apakšpunktu. Turklāt saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 6. punktu dalībvalstis izstrādā un īsteno piemērotas uzraudzības programmas, lai novērtētu to izveidoto rīcības programmu efektivitāti.

186 Tomēr jāatzīst, ka šajā lietā Komisija Spānijas Karalistei nepārmet, ka tā nebūtu izpildījusi Direktīvas 91/676 3. panta 1. punktā, skatot to kopā ar tās I pielikuma A daļas 3. punktu, paredzētos pienākumus. Šī iestāde šādu iebildumu nebalsta arī ne uz šīs direktīvas 5. panta 6. punktu, ne uz tās 6. panta 1. punktu, ne uz šīs pašas direktīvas 10. pantu, to skatot kopā ar tās V pielikuma 3. punktu, kurā paredzēts, ka dalībvalstis informē Komisiju tostarp par atbilstoši Direktīvas 91/676 6. pantam veikto uzraudzību.

187 Līdz ar to šī pamata otrā daļa ir jānoraida kā nepamatota.

188 No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka:

– nenosakot par jutīgām zonām Baleāru salu autonomajā kopienā, Madrides autonomajā apgabalā un Valensijas autonomajā apgabalā esošos sateces baseinus attiecībā uz katru no šādām piesārņotajām mērījumu vietām:

  – Baleāru salu autonomā kopiena: 1801M1T 1, ES 53M0137, ES 53M1123 un ES 53M1205,

  – Madrides autonomais apgabals: TA 53306008;

  – Valensijas autonomais apgabals: JU210, JU209 un JU202;

– neparedzot visus obligātos nepieciešamos pasākumus Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Estremaduras autonomās kopienas, kā arī Madrides autonomā apgabala rīcības programmās un

– neveicot vajadzīgos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības saistībā ar nitrātu piesārņojumu attiecībā uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajām kopienām,

Spānijas Karaliste nav izpildījusi Direktīvas 91/676 3. panta 4. punktā, šīs direktīvas 5. panta 4. punktā, to lasot kopā ar tās II un III pielikumu, un minētās direktīvas 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

189 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

190 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 3. punktam, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši.

191 Šajā gadījumā, tā kā Komisijai un Spānijas Karalistei spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, tās savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (sestā palāta) nospriež:

1) – Nenosakot par jutīgām zonām *Comunidad Autónoma de Islas Baleares* (Baleāru salu autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad de Madrid* (Madrides autonomais apgabals, Spānija) un *Comunidad Valenciana* (Valensijas autonomais apgabals, Spānija) esošos sateces baseinus, kur satece notiek noteces veidā (virszemes ūdeņi) vai iesūcoties (gruntsūdeņi), attiecībā uz katru no šādām piesārņotajām mērījumu vietām:

– Baleāru salu autonomā kopiena: 1801M1T 1, ES 53M0137, ES 53M1123 un ES 53M1205,

– Madrides autonomais apgabals: TA 53306008;

– Valensijas autonomais apgabals: JU210, JU209 un JU202;

– neparedzot visus obligātos nepieciešamos pasākumus *Comunidad Autónoma de Aragón* (Aragonas autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de Castilla-La Mancha* (Kastīlijas-Lamančas autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad de Castilla y León* (Kastīlijas un Leonas autonomā kopiena, Spānija), *Comunidad Autónoma de Extremadura* (Estremaduras autonomā kopiena, Spānija), kā arī Madrides autonomā apgabala rīcības programmās un

– neveicot vajadzīgos papildu pasākumus vai pastiprinātas darbības saistībā ar nitrātu piesārņojumu attiecībā uz Aragonas, Kastīlijas-Lamančas, Kastīlijas un Leonas un Mursijas reģiona autonomajām kopienām,

Spānijas Karaliste nav izpildījusi Padomes Direktīvas 91/676/EEK (1991. gada 12. decembris) attiecībā uz ūdeņu aizsardzību pret piesārņojumu, ko rada lauksaimnieciskas izcelsmes nitrāti, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 22. oktobra Regulu (EK) Nr. 1137/2008, 3. panta 4. punktā, šīs direktīvas,

redakcijā ar grozījumiem, 5. panta 4. punktā, lasot to kopsakarā ar tās II un III pielikumu, un šīs direktīvas, redakcijā ar grozījumiem, 5. panta 5. punktā paredzētos pienākumus.

2) Pārējā daļā prasību noraidīt.

3) Eiropas Komisija un Spānijas Karaliste savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas.

[Paraksti]